

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ**

***ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ***

Πτυχιακή εργασία
του Χρήστου Τσιάμη

Επιβλέπων καθηγητής: Παπαϊωάννου Γεώργιος

Κέρκυρα 2020

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος θα μου δώσει την δυνατότητα αφενός να παρουσιάσω όλους τους μουσειακούς θησαυρούς, που βρίσκονται στα μοναστήρια της Μακεδονίας και της Θράκης και της Κέρκυρας αλλά και να αναδείξω την πολιτισμική τους αξία ως πόλο θρησκευτικού τουρισμού. Αρχικά, θα πρέπει να ορίσουμε τι είναι το μουσείο. Σύμφωνα λοιπόν, με το ICOM (International Council Of Museums) ως μουσείο, ορίζεται «ένας μόνιμος οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ανοιχτός προς το κοινό, ταγμένος στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξης της. Το μουσείο αποκτά, συντηρεί, μελετά, προβάλλει και εκθέτει υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντος του με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία». Η λέξη μουσείο προέρχεται από την από τις Μούσες, τις κόρες του Δία και της Μνημοσύνης. Στην αρχαία Ελλάδα ο όρος μουσείο, σήμαινε τέμενος, αφιερωμένος στην λατρεία των μουσών προστάτιδων των γραμμάτων και των Επιστημών.

Στην αρχαιότητα πριν την δημιουργία των μουσείων τα εκθέματα βρισκόντουσαν στην κατοχή των βασιλιάδων, των αριστοκρατών ή των κατακτητών. Πολλά εκθέματα βρισκόντουσαν σε ιερούς χώρους ή και σε ρωμαϊκές επαύλεις. Στον μεσαίωνα οι συλλογές είχαν περάσει στα χέρια των κατακτητών π.χ. στις σταυροφορίες ή βρίσκονταν στις εκκλησίες οι οποίες είχαν αντικαταστήσει τους ιερούς χώρους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αρχίζουν να δημιουργούνται στα μοναστήρια και μικρά μουσεία. Από τους πρώτους χρόνους μέχρι σήμερα τα μοναστηριακά μουσεία περιέχουν εκθέματα όπως άμφια ιερέων, ιερές εικόνες, ιερά σκεύη, σπάνια χειρόγραφα που αφορούν την μονή ή την μητρόπολη στην οποία ανήκει το μοναστήρι.

Στον τόπο της Θράκης αλλά κυρίως της Μακεδονίας υπάρχουν πάρα πολλά μοναστήρια με πολλά εκθέματα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή τους εδώ και πολλούς αιώνες. Πολλές μονές έχουν χάσει πολλούς από τους θησαυρούς τους εξαιτίας των επιθέσεων που δέχτηκαν από πολλούς αλλόθρησκους και κυρίως τους Τούρκους, κατά την μακρόχρονη περίοδο της Τουρκοκρατίας, αλλά και από τους Βούλγαρους.

Από την εργασία αυτή δεν θα μπορούσε να λείπει η παρουσίαση των μοναστηριών της Κέρκυρας καθώς και του Ιερού Ναού του Αγίου

Σπυρίδωνα που αποτελούν πόλο έλξης πολλών προσκυνητών και από την Ελλάδα αλλά και από διάφορες χώρες του εξωτερικού.

Σε αυτό το σημείο, πριν ξεκινήσουμε την παρουσία των μοναστηριών θα ήθελα να εκφράσω της ευχαριστίες μου πρώτον στον καθηγητή μου τον κ. Παπαϊωάννου που μου έδωσε την δυνατότητα να αναπτύξω αυτό το θέμα, την Βαρνάβιος Βιβλιοθήκη που μου έδωσαν το υλικό που χρειαζόμουν για την ανάπτυξη και ολοκλήρωση της πτυχιακή και τέλος όλους όσους με βοήθησαν με το προσωπικό τους υλικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ

1.1 ΘΡΑΚΗ

Ο εκχριστιανισμός της Θράκης έχει ξεκινήσει από τον 2^ο αιώνα μ.Χ.. Ωστόσο μέχρι τα τέλη του 4^{ου} αι. και αρχές του 5^{ου}, όπου και έχουμε τις πρώτες μονές δεν έχουν εξαλειφθεί πλήρως τα ειδωλολατρικά κατάλοιπα. Η εξάπλωση του χριστιανισμού στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης παρά τις όποιες καθυστερήσεις υπέστη ήταν αναμφισβήτητη.

Κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο (324-610), τον καιρό βασιλείας του αυτοκράτορα Αρκαδίου ιδρύθηκε στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης το «καστέλλιον» (οχυρωμένο μοναστήρι) της Αλμυρίσσου, με ιδρυτή έναν στρατιώτη ονόματι Ιωνά ο οποίος πρώτα παραιτήθηκε από το αξίωμα του και έγινε ερημίτης. Τον Ιωνά ακολούθησαν και άλλοι μοναχοί και όλοι μαζί θέλοντας να προστατευθούν από της λεηλασίες των Ούννων ίδρυσαν το «μέγα καστέλλιον» γνωστό ως Αλμυρίσσο. Το μοναστήρι βρίσκονταν κοντά στις εκβολές του Δούναβη, και είχε πολιορκηθεί πολλές φορές από τους Βούλγαρους ωστόσο όμως με την βοήθεια του Θεού έμεινε απόρητο.

Το διάστημα της μεσοβυζαντινής περιόδου (610-1081) ο μοναχισμός στην Θράκη γνώρισε μεγάλη ακμή. Την περίοδο όμως, της εικονομαχίας (717-787, 812-843) ο μοναχισμός πέρασε μια μεγάλη κρίση και διώξεις. Ο αντικειμενικός στόχος της εικονομαχίας δεν ήταν ο αγώνας κατά του μοναχισμού όμως η στάση που κράτησαν οι μοναχοί είχε ως αποτέλεσμα να τον διωγμό τους. Κατά την πρώτη περίοδο της εικονομαχίας πολλοί μοναχοί αναγκάστηκαν να βγάλουν το μοναχικό τους ένδυμα ενώ πολλά μοναστήρια σταμάσαν να λειτουργούν και έγιναν στρατώνες δημόσια λουτρά ενώ κατασχέθηκαν τα κτήματα τους.

Κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο(1081-1453) παρατηρείται μια ανθίσει του μοναχισμού μέχρι την πρώτη άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204. Θεμελιώνονται κατά την περίοδο εκείνη δυο μοναστήρια της Θεοτόκου Πετριτζονιτίσσης και της Θεομήτορος Κοσμοσωτείας. Μετά την επανάκτηση της Κωνσταντινούπολης παρουσιάζεται μια ανάπτυξη του μοναχισμού στην περιοχή της Θράκης με την ίδρυση ή επαναλειτουργία πολλών μονών.

1.2 ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Κατά τον 6^ο αιώνα μαρτυρείται μοναχική δραστηριότητα στα αστικά κέντρα. Στους επόμενους αιώνες οι μαρτυρίες αυξάνουν. Το αντιμοναχικό κίνημα της εικονομαχίας δεν φαίνεται να επηρέασε ιδιαίτερα τις ούτως ή άλλως εικονόφιλες ευρωπαϊκές επαρχίες της αυτοκρατορίας. Έτσι μπορούμε να μιλούμε για την πρώτη μεγάλη ακμή του μοναχισμού στη Μακεδονία κατά τους 9^ο και 10^ο αιώνες. Τα μεγάλα μοναστήρια που εμφανίζονται την περίοδο αυτή συνδέονται με την αξιόλογη ασκητική και ιεραποστολική δραστηριότητα επιφανών, μοναχών και εντάσσονται στη συστηματική προσπάθεια της Κωνσταντινουπόλεως για την πολιτική και πνευματική ανασύνταξη της Βαλκανικής και την προώθηση της οικουμενικής πολιτικής της αυτοκρατορίας. Η άνθηση του μοναχισμού συνεχίστηκε και στους επόμενους αιώνες. Παρά τις πολεμικές περιπέτειες και τη συρρίκνωση της αυτοκρατορίας οι μονές στη Μακεδονία πολλαπλασιάζονται εντυπωσιακά και εξελίσσονται σε μεγάλες αγροτικές οικονομικές μονάδες. Στα τέλη του 13^{ου} και στον 14^ο αιώνα μεγάλα μοναστήρια ιδρύονται στην ύπαιθρο, ενώ ο αστικός μοναχισμός της Θεσσαλονίκης γνωρίζει πρωτοφανή ανάπτυξη. Μέσα στα τείχη της πόλης αλλά και έξω από αυτά λειτουργούν πολυάριθμα μοναστήρια είτε ανεξάρτητα ή ως μετόχια αγιορείτικων μονών. Τα σωζόμενα ως τις μέρες μας δείγματα, με την αρχιτεκτονική τους αλλά ιδίως με τα ζωγραφικά τους σύνολα, μαρτυρούν μνημεία υψηλότερης τέχνης. Η επικράτηση, άλλωστε, του ησυχαστικού κινήματος που γεννήθηκε και ανδρώθηκε στη Μακεδονία προσδίδει ιδιαίτερη πνευματική αίγλη στον μοναχισμό.

Η Οθωμανική κατάκτηση οπωσδήποτε υπήρξε μια σκληρή δοκιμασία για τον μοναχισμό της Μακεδονίας. Οι μακρές πολεμικές επιχειρήσεις, η οικονομική δυσπραγία και η δημογραφική αλλοίωση των πληθυσμών εξαιτίας των εξισλαμισμών είχαν ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση μεγάλου αριθμού μονών και τον μαρασμό των υπολοίπων.

Ωστόσο, η κατάσταση αυτή δεν διήρκεσε πολύ. Από τα τέλη ήδη του 15^{ου} αι. και στο πρώτο μισό του 16^{ου} αι., παρατηρείται σταδιακή ανασυγκρότηση του μοναχισμού και νέα άνθηση που μπορεί να παραβληθεί με εκείνη του 9^{ου} και 10^{ου} αιώνα.

1.3 ΚΕΡΚΥΡΑ

Στο νησί της Κέρκυρας ο μοναχισμός κάνει την εμφάνιση του κατά το πρώτο τέταρτο του 10^{ου} αιώνα με την ίδρυση της Μονής της Υπεραγίας Θεοτόκου στην περιοχή της Μαγουλάδες. Η επόμενη μαρτυρία που μας παρουσιάζει την ύπαρξη της μοναστικής ζωής στην Κέρκυρα είναι το 1228 όταν ιδρύθηκε η Μονή της Υπεραγίας Θεοτόκου στην Παλαιοκαστρίτσα.

Λίγα χρόνια πριν από την ενετική κατάληψη του νησιού ιδρύθηκε το 1347 η Μονή του Υψηλού Παντοκράτορος. Κατά την ενετική διακυβέρνηση (1386-1797) παρατηρείται μια μεγάλη ακμή στην μοναστική ζωή του νησιού με την ίδρυση νέων μοναστηριακών κοινοτήτων.

Στην σύντομη περίοδος της Γαλλικής διακυβέρνησης (1797-1800) μαρτυρείται η ίδρυση της Μονής των Αγίων Θεοδώρων στην περιοχή της Στρατιάς Γαρίτσας.

Κατά τον 19^ο αιώνα και συγκεκριμένα από το 1815-1864 η Κέρκυρα βρίσκεται κάτω από την Βρετανική προστασία. Στο διάστημα αυτό δεν έχουμε μαρτυρίες που να δηλώνουν την ίδρυση μιας νέας Μονής. Το 1883 ιδρύεται, το τελευταίο μοναστήρι αυτού του αιώνας, στην περιοχή των Σγουράδων και είναι αφιερωμένο στην Αγία Παρασκευή.

Το τελευταίο χρονολογικά μοναστήρι το οποίο ιδρύθηκε στο νησί της Κέρκυρας βρίσκεται στην περιοχή Κουραμάδες και είναι αφιερωμένο στην Αγία Κυριακή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΜΟΝΕΣ

2.1 ΘΡΑΚΗ

Η Θράκη αποτελεί το βορειότερο γεωγραφικό τμήμα της Ελλάδας. Αποτελείται από τρεις νομούς Έβρο, Ξάνθη και Ροδόπης. Στην Θράκη ωστόσο δεν υπάρχουν πολλά μοναστήρια γιατί πέρα από την κατάκτηση της περιοχής από τους Οθωμανούς αποτελούσαν πόλο έλξης για όλους τους βαλκανικούς λαούς κυρίως για την γεωγραφικής τους θέσης. Τα μοναστήρια που βρίσκονται στην περιοχή της Θράκης έχουν σημαντικά εκθέματα τα οποία ελκύουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών.

ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ

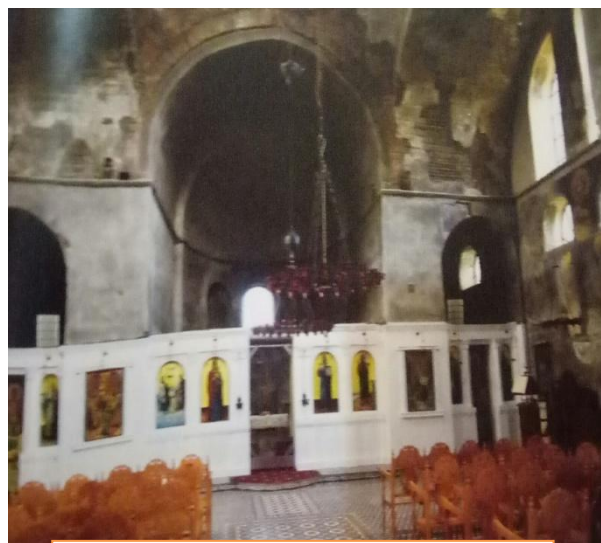
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΟΣΜΟΣΩΤΕΙΡΑΣ ΦΕΡΩΝ

Η Μονή ιδρύθηκε το 1152 από τον Ισάκιο Κομνηνό. Η Μονή αποτελεί από μόνη της ένα σημαντικό έκθεμα λόγω των διαστάσεων τόσο ολόκληρου του οικοδομήματος όσο και του τρούλου ξεχωριστά. Πολύ σημαντικές για την Μονή είναι οι αγιογραφίες της θείας Ζωής της Παναγίας και του Χριστού καθώς και οι τέσσερις αγιογραφίες στρατιωτών Αγίων που έχουν ταυτιστεί με την οικογένεια των

Κομνηνών. Οι τοιχογραφίες της μονής αποτελούν δείγμα υψηλής τέχνης του 12^{ου} αιώνα. Σημαντικότερο έκθεμα της Μονής είναι το κεραμικό κόσμημα με θέμα τον αετό. Πρέπει να σημειωθεί ότι λόγω των πολλών λεηλασιών που δέχτηκε η Μονή χάθηκαν και πολλά χειρόγραφα και πολύτιμες εικόνες-μωσαϊκά της Παναγίας Κοσμοσωτείρας .

Εικόνα του Ιερού

Εντός του Καθολικού

Εικόνα του Ιερού ναού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

Η Μονή ιδρύθηκε το 1978 από τον τότε Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως και νυν Θεσσαλονίκης κ. Άνθιμο Ρούσσα. Σημαντικότερος θησαυρός της Μονής είναι τα Άγια Λείψανα Ιεραρχών, Οσίων και Μαρτύρων. Σημαντικά εκθέματα είναι η αγιογραφία του τρούλου που απεικονίζει τον Παντοκράτορα καθώς και το εσωτερικό του Καθολικού.

Εξωτερική άποψη του νέου

Το Καθολικό

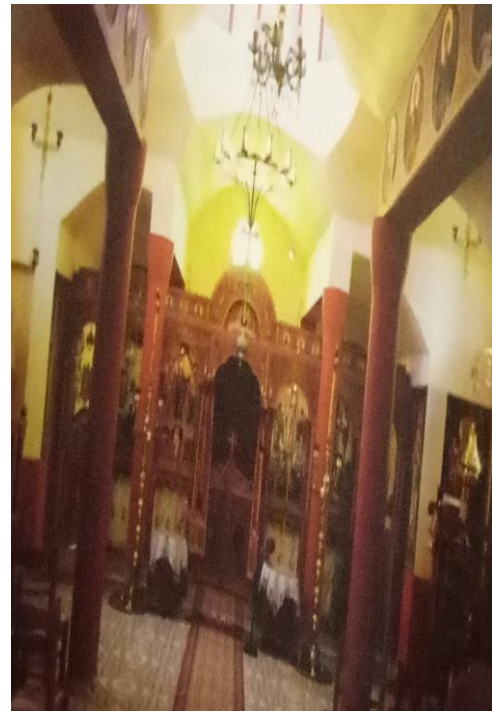
Ο Παντοκράτωρ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ ΝΕΑΣ ΒΥΣΣΑΣ

Το μοναστήρι βρίσκεται δίπλα στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Ιδρύθηκε στην συγκεκριμένη τοποθεσία ύστερα από θαυματουργή εμφάνιση της εικόνας της Αγίας Παρασκευής. Το 1931 κτίστηκε το παρεκκλήσιο ενώ πολύ αργότερα το 2005 κτίστηκε ο μεγαλύτερος ναός για χάρη της Αγίας Παρασκευής. Το παρεκκλήσιο της Μονής έχει σχέση με τον ελληνικό στρατό καθώς στο παρελθόν είχε χρησιμοποιηθεί ως στρατιωτικός κοιτώνας. Σημαντικό έκθεμα του ναού είναι οι δύο εικόνες της Αγίας Παρασκευής που απεικονίζει το θαύμα της εύρεσης της εικόνας και της Αγίας Σκέπης ως φρουρό της Μεθορίου. Σημαντικό επίσης έκθεμα είναι η παλαιά εικόνα της Αγίας Σκέπης η οποία κομίστηκε στο μοναστήρι από προσκυνητές των Αγίων Τόπων.

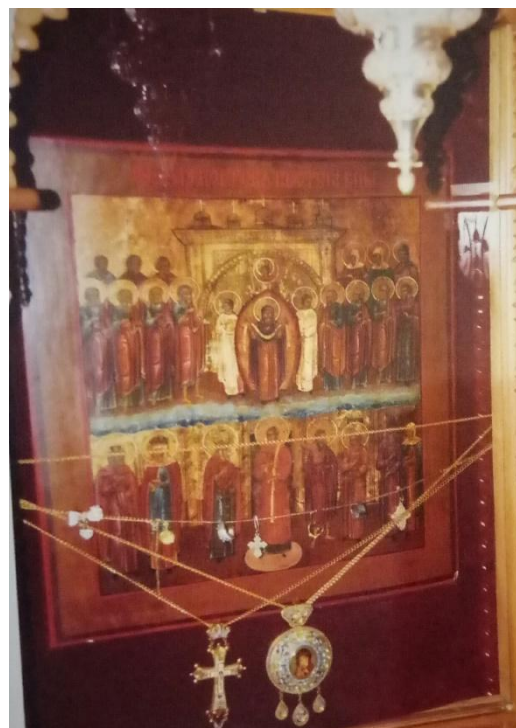
Η Αγία Παρασκευή

Εντός του Καθολικού

Η Αγία Παρασκευή

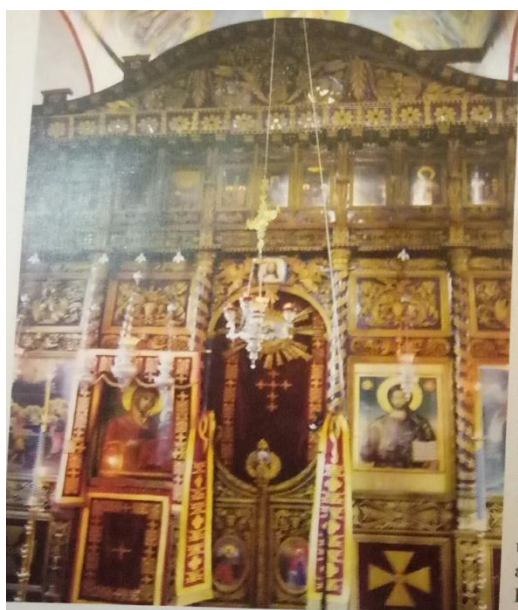
Εικόνα της Αγίας Σκέπης

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΟΡΤΑΙΤΙΣΣΗΣ ΚΟΡΝΟΦΩΛΙΑΣ

Αρχικά, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το μοναστήρι αποτελεί μετόχι του Αγίου Όρους. Το μοναστήρι ιδρύθηκε κατά το 18^ο αιώνα όπως μας μαρτυρεί το συγγίλλιο του Πατριάρχου Παΐσιου του β' το οποίο καθιστούσε την Μονή ως μετόχι της Μονής Ιβήρων. Τα εκθέματα της Μονής είναι πάρα πολλά. Σημαντικότερο έκθεμα της Μονής, αν και αντίγραφο, είναι η εικόνα της Παναγίας της Πορταϊτίσσας έργο του Πανσέληνου, ωστόσο δεν γνωρίζουμε την χρονολογία του. Επίσης σημαντικά έκθεμα είναι το ξυλόγλυπτο κιβώτιο της Αγίας Τράπεζας, το τέμπλο του ναού που κατασκευάστηκε το 1865 από Θρακιώτες ζωγράφους του 19^{ου} αιώνα. Ακόμα το Καθολικό του ναού κοσμούν λιθανάγλυφα έργα όπως σταυροί και δράκοντες και η πλάκα της Αγίας Τράπεζας η οποία φέρει πλήθος ονομάτων των πιστών.

Εικόνα της Παναγίας

Το Καθολικό

Η είσοδος της Μονής

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΛΑΔΙΑΣ

Οι αναφορές για την Μονή αρχίζουν τον 17^ο αιώνα. Το μοναστήρι γνώρισε μεγάλη ακμή το 1850. Από το 1974 ως το 1995 το μοναστήρι μετατράπηκε σε στρατόπεδο λόγω πιθανού πολέμου με τους Τούρκους. Σημαντικό έκθεμα του μοναστηριού αποτελεί η εικόνα του Αγίου Γεωργίου με αφιέρωση και στα ελληνικά και στα τούρκικα και είναι δωρεά του Τούρκου λήσταρχου Χαλήλ Αγά (1858).

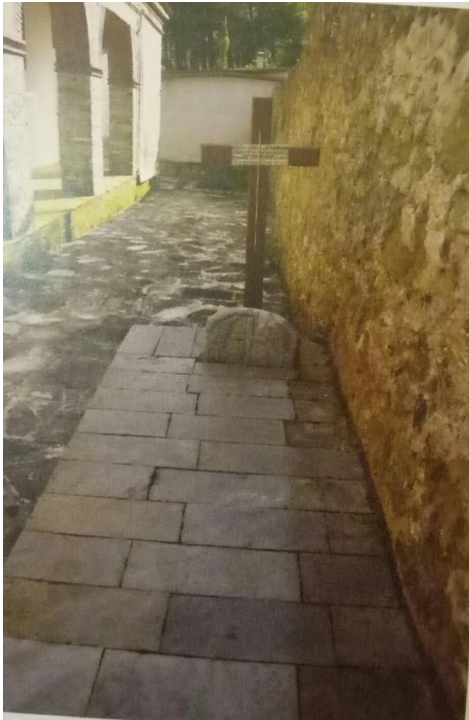

Η είσοδος της Μονής

ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΛΑΜΟΥΣ

Η Ιερά Μονή Παναγίας Καλαμούς αποτελεί μετόχι του μοναστηριού Παμμεγίστων Ταξιαρχών και βρίσκεται στο βόριο τμήμα του νομού. Κατά το 1829 ο παλαιός ναός καταστράφηκε και στην θέση του χτίστηκε τον 20^ο αιώνα ο κύριος ναός, ο οποίο ανεγέρθηκε το 1965. Το παλαιό μοναστήρι κτίστηκε κατά την περίοδο της εικονομαχία (726-843) από εικονόφιλους μοναχούς. Η ονομασία προήλθε από το γεγονός ότι εικόνα της Παναγίας βρέθηκε στις καλαμιές. Πέρα από την εικόνα της Παναγίας σημαντικά εκθέματα είναι οι 33 τάφοι πατέρων της Μονής.

Ο τάφος 33 αναιρεθέντων
Πατέρων της Μονής

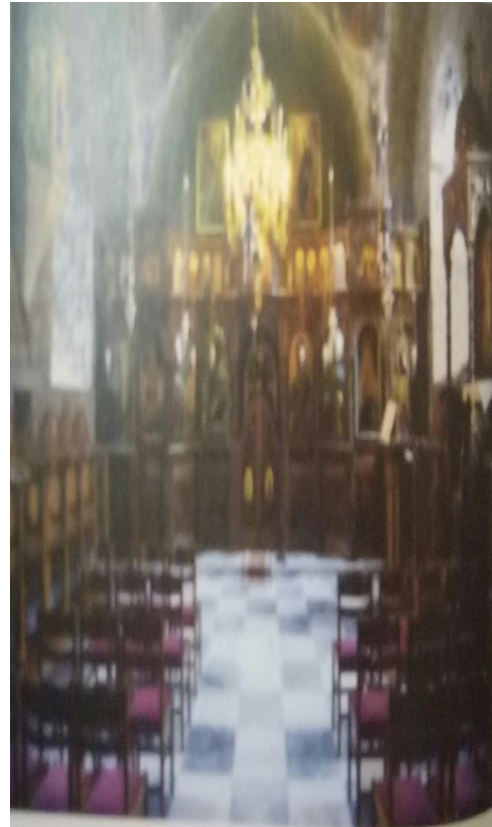

Η Παναγία Καλαμούς ή
Καλαμιώτισσας

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΡΧΑΓΓΕΛΙΩΤΙΣΣΑΣ

Είναι ένα γυναικείο μοναστήρι το οποίο βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της Ξάνθης και ανεγέρθηκε στα χρόνια 1830-1840 ενώ τα εγκαίνια έγιναν από τον Μητροπολίτη Ξάνθης κ. Ευγένιο το 1841. Ωστόσο το καθολικό της Μονής χρονολογείται κατά τον 10^ο αιώνα. Σημαντικό έκθεμα της Μονής είναι η εικόνα της Παναγίας η οποία απεικονίζει την Θεοτόκο να παραστέκεται από τους Αρχαγγέλους Γαβριήλ και Μιχαήλ, έργο του 16^{ου} αιώνα καθώς κα χειρόγραφο του

13^ο και 14^ο αιώνα. Πρέπει να σημειωθεί ότι πολλά από τα κειμήλια της Μονής έχουν κλαπεί και μεταφερθεί στα Σόφια κατά την πρώτη βουλγαρική κατοχή του μοναστηριού το 1913.

Το Καθολικό του Ναού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΡΤΟ ΛΑΓΟΣ

Η Μονή είναι χτισμένη πάνω σε δύο νησάκια. Στο ένα βρίσκεται το παρεκκλήσιο του Αγίου Νικολάου του «νοικοκύρη» και στο άλλο το παρεκκλήσιο της Παναγίας Παντάνασσας. Σημαντικό έκθεμα αν και αντίγραφο αποτελεί η εικόνα της Παναγίας Παντάνασσας.

Ο Άγιος Νικόλαος

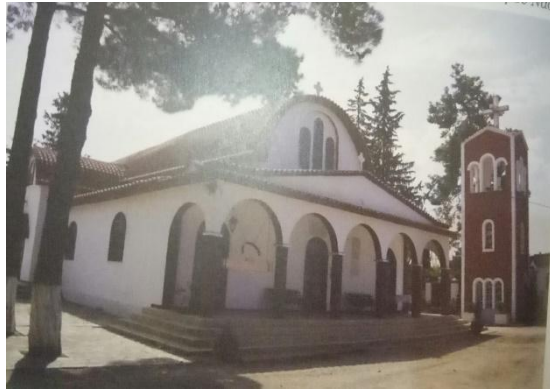
ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΒΑΘΥΡΡΥΑΚΟΣ

Το μοναστήρι χτίστηκε στον τόπο όπου ο Οθωμανός τσιφλικάς Αμέτ Εφέντη Μποσνακογλου βρήκε την εικόνα ύστερα από όραμα. Η εικόνα μεταφέρθηκε στο μοναστήρι το 1953 και τοποθετήθηκε στο νέο θρονί της Μονής. Η εικόνα αποτελεί πόλο έλξης πιστών. Σημαντικό έκθεμα αποτελεί το τέμπλο του ναού.

Η εικόνα της Αγίας
Φανερωμένης

Ο Ιερός Ναός

2.2 ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

2.2.1 ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

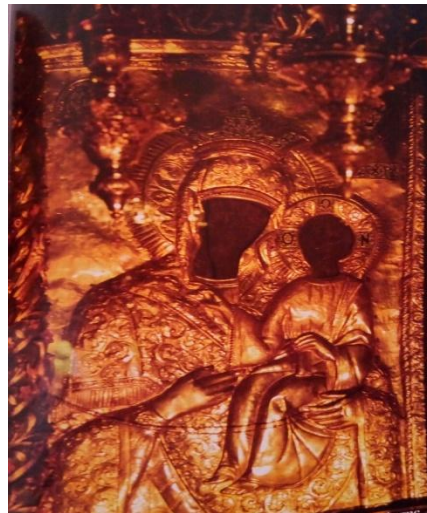
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΙΚΟΣΙΦΟΙΝΙΣΣΗΣ

Δεν γνωρίζουμε πολλά ιστορικά στοιχεία για το Μοναστήρι, ούτε το πότε ιδρύθηκε αυτό από γνωρίζουμε είναι ότι πρώτος κτήτορας της Μονής είναι ο Άγιος Γερμανός. Δεύτερος κτήτορας της Μονής είναι ο Άγιος Διονύσιος ο Α. Η Μονή συνέβαλε στην Επανάσταση του 1821. Με τον σεισμό του 1829 και με την επιδημία της πανώλης η μοναστηριακή αδελφότητα αποδεκατίστηκε. Το 1917 και το 1943 οι Βούλγαροι λεηλάτησαν την Μονή και έκλεψαν ότι μπόρεσαν έβαλαν φωτιά στο

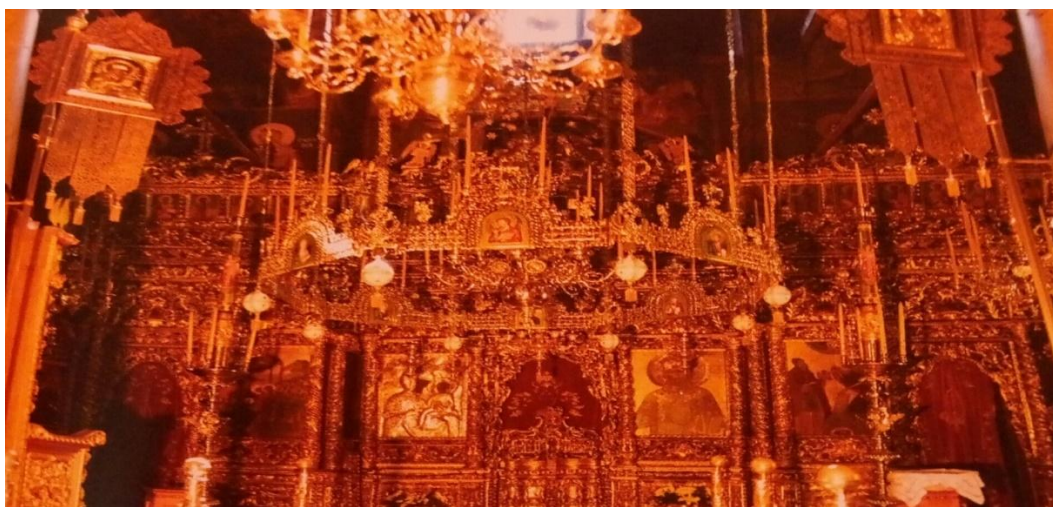
Μοναστήρι το οποίο κάηκε ολοσχερώς εκτός από τον Ναό. Το μόνο που δεν μπόρεσαν να πάρουν από την Μονή είναι η εικόνα της Παναγίας. Από το 1967, οπού και εγκαταστάθηκε γυναικεία μοναστηριακή κοινότητα, έγιναν ενέργειες ανοικοδόμησης με πρωτοβουλία του Μακαριστού Μητροπολίτη Δράμας κ. Διονύσιο ο οποίος χαρακτηρίζεται ως ο τρίτος κτήτορας της Μονής. Πέρα από την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, εντυπωσιακό είναι το ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο τέμπλο του Καθολικού.

Το τέμπλο της Μονής

Η Παναγία

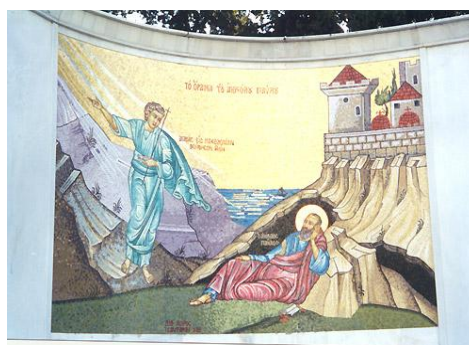
Το Καθολικό

2.2.2 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

ΒΗΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Σημαντικό έκθεμα της Ημαθίας αν και δεν αποτελεί μοναστήρι είναι το Βήμα του Αποστόλου Παύλου. Χρονολογείται μεταξύ του 50-60 μ.Χ.. Το Βήμα κοσμείται από δύο θεσπέσια ψηφιδωτά τα οποία απεικονίζουν το ένα «το όραμα του Αποστόλου Παύλου» και το άλλο «παρουσιάζει τον Απόστολο να κηρύττει στην Βέροια».

Ψηφιδωτά Αγίου Παύλου

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΟΒΡΑΣ

Το μοναστήρι ιδρύθηκε κατά τον 12^ο αιώνα και οφείλει το όνομα του στο χωριό Δόβρα το οποίο καταστράφηκε από τους Τούρκους. Το μοναστήρι βοήθησε πολύ στην ελληνική επανάσταση του 1821. Σημαντικά εκθέματα του μοναστηριού είναι το Καθολικό το οποίο εικονογραφήθηκε το 1844, η εικόνα της Κοίμησης της Θεοτόκου καθώς επίσης και η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Δόβρας.

Εντός του Καθολικού

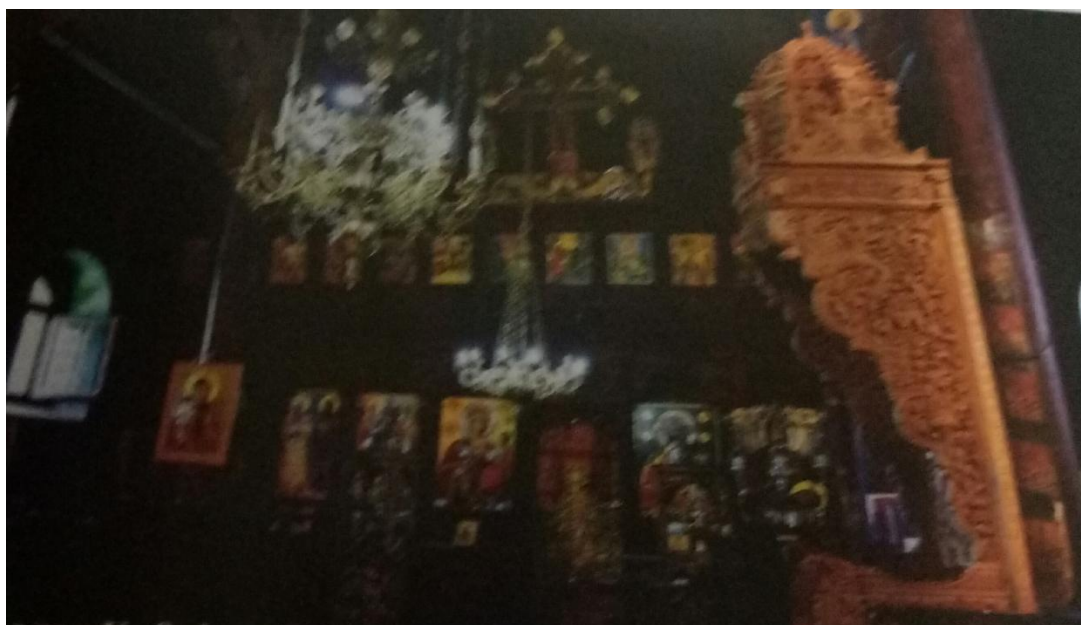
Παναγία Δάβρα

Κοίμηση της Θεοτόκου

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΟΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΣΚΗΤΗΣ

Αποτελεί ένα ανδρικό Μοναστήρι και βρίσκεται στις πλαγιές των Πιερίων. Σαν ιερά σκήτη ιδρύθηκε τον 9^ο αιώνα και σαν Ιετρά Μονή λειτούργησε τον 14^ο αιώνα. Το 1822 πυρπολήθηκε από τους Τούρκους. Το 1986 άρχισε η ανακαίνιση της από τον Ηγούμενο Αρχιμανδρίτη Γεώργιο Σοφό. Στην Μονή φυλάσσονται πολλά Ιερά λείψανα πολλών Αγίων όπως του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου, του Αγίου Διονυσίου του Αρειοπαγίτου, του Αγίου Κλήμη Επισκόπου Αρχίδος του οποίου η Αγία κέρα μυροβλίζει. Ακόμα σημαντικές για την Μονή είναι οι εικόνες του τέμπλου καθώς και το ίδιο το ξυλόγλυπτο τέμπλο με πλούσια φυτική και ζωική διακόσμηση.

Το ξυλόγλυπτο τέμπλο

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΛΛΙΠΕΤΡΑΣ

Η ίδρυση της Μονής χρονολογείται κοντά στο 1.100 μ.Χ. ωστόσο το Μοναστήρι λειτούργησε μέχρι το 1907 οπότε και σταμάτησε λόγω του Μακεδονικού Αγώνα. Η ονομασία της οφείλεται σ έναν μεγάλο βράχιο όγκο που ονομάζεται καλλιπέτρα δηλαδή «όμορφη Πέτρα». Στην Μονή αξίζει κανείς να επισκεφθεί τον θολωτό πετρόκτιστο χώρο ο οποίος λειτουργεί σαν σκευοφυλάκιο και εκεί είναι τοποθετημένα τα Άγια λείψανα των 120 πατέρων της Μονής. Πραγματικό κόσμημα για το μοναστήρι είναι η εικόνα της Παναγίας Καλλιπετριτίσσης έργο του 17^{ου} αιώνα με αργυρό κάλυμμα που χρονολογείται από το 1845.

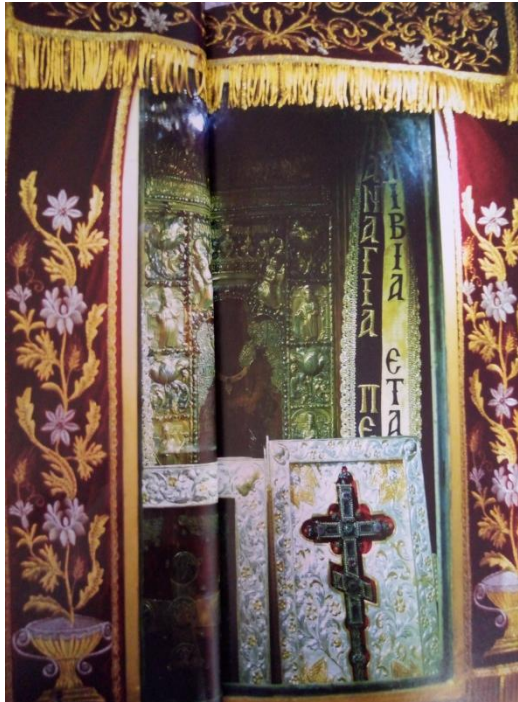

Παναγία

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ ΒΕΡΜΙΟΥ

Η ιερά Μονή αποτελεί προσκύνημα πανελλήνιας ακτινοβολίας και προσελκύει πλήθος πιστών από όλων τον κόσμο. Στην Μονή βρίσκεται η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Σουμελά. Κάτω από την εικόνα βρίσκεται σταυρός με Τίμιο Ξύλο του Μανουήλ Κομνηνού και ένα

χειρόγραφο ευαγγέλιο του Οσίου Χριστοφόρου. Η εικόνα και οι υπόλοιποι θησαυροί μεταφέρθηκαν στην Μονή το 1951. Ωστόσο τα Ιερά κειμήλια μεταφέρθηκαν από τον Πόντο το 1930. Στην Μονή βρίσκεται ένα παρεκκλήσιο με τα οστά του Αλεξίου Δ' Κομνηνού. Εξίσου συναρπαστικό είναι και το επίχρυσο ψηφιδωτό της Παναγίας Πλατυτέρας που κοσμεί το Καθολικό του ναού.

Παναγία Σουμελά

Το τέμπλο του παρεκκλησιού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΛΟΥΤΡΟΥ

Το μοναστήρι χτίστηκε στην περιοχή όπου ασκήτεψε η Αγία Κυριακή η Νέα, αδερφή του Αγίου Διονυσίου του εν Ολύμπω. Έπειτα από αιώνες βρέθηκε η θαυματουργή εικόνα της Αγίας η οποία πλέον κοσμεί το τέμπλο του Καθολικού.

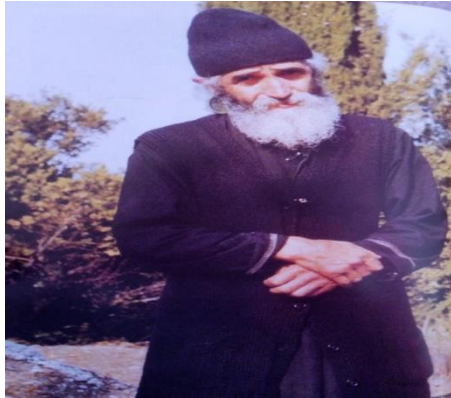

Ἡ Ἀγία Κυριακή

ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΙΕΡΟ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΤΙΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΣΟΥΡΩΤΗΣ

Ιδρύθηκε το 1972 και εκεί βρίσκεται ο τάφος του Αγίου Παΐσιου του Αγιορείτου. Στο καθολικό του ησυχαστηρίου βρίσκονται τα Ιερά Λείψανα του Αγίου Αρσενίου του Καππαδόκου.

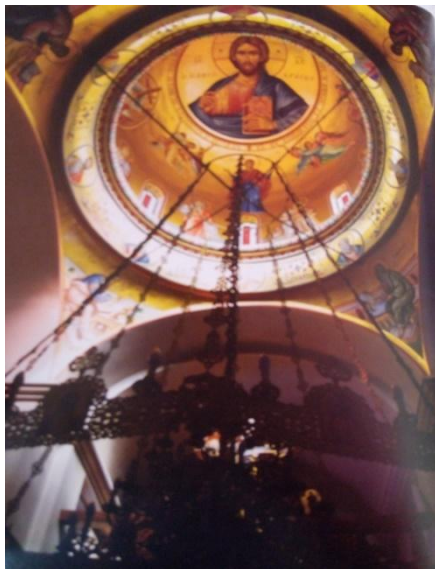
Ο Άγιος Παΐσιος

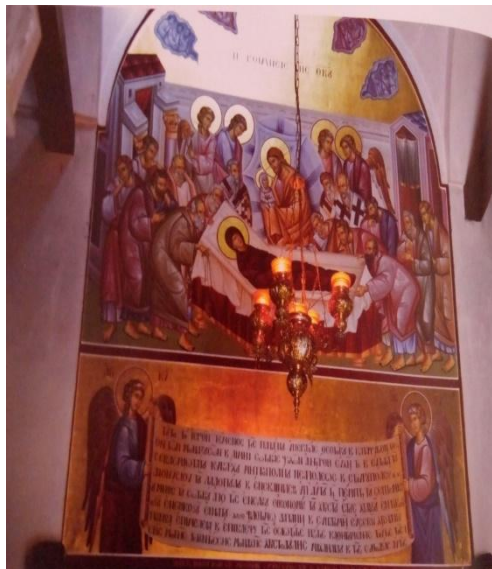
Ο τάφος του

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΟΡΤΙΑΤΗ

Το μικρό καθολικό χτίστηκε το 1961 και εγκαινιάστηκε το 1965 από τον μακαριστό Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμων Α΄. Το καθολικό της Μονής είναι βυζαντινού ρυθμού στον τύπο του πεντάτρουλου σταυροειδούς με εξωτερικά περιστύλια. Πέρα από την εντυπωσιακή αρχιτεκτονική της Μονής θαυμασμό προκαλούν και οι τοιχογραφίες, αυτή του Παντοκράτορα η οποία κοσμεί τον τρούλο του ναού και αυτή της Κοίμησης της Θεοτόκου.

Ο Παντοκράτωρ

Η Κοίμηση της Θεοτόκου

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ ΣΟΧΟΥ

Το Μάιο του 1993 άρχισε η ανοικοδόμηση της Μονής ενώ το 1994 αρχίζει η λειτουργία της. Η Μονή αποτελεί μετόχι της Ιεράς Μονής Δοχειαρίου του Αγίου Όρους. Σημαντικό έκθεμα αποτελεί η εικόνα της Παναγίας Θεοσκεπάστου καθώς και η τοιχογραφία του Παντοκράτορος.

Παναγία

Ο Παντοκράτωρ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΛΙΣΣΟΧΩΡΙΟΥ ΛΑΓΚΑΔΑ

Το 1985 άρχισε ανέγερση του Ησυχαστηρίου ενώ το 1990 ξεκίνησε η λειτουργία του. Στο Ησυχαστήριο βρίσκονται πολλά Άγια Λείψανα καθώς και τεμάχιο από το Τίμιο Ξύλο. Εξέχουσα θέση κατέχει η εικόνα της Παναγίας «Κυρίας των Αγγέλων».

Εντός του Καθολικού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΒΛΑΤΑΔΩΝ

Η Μονή ιδρύθηκε το 1351 από τον Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά. Σημαντικός ευεργέτης της Μονής ήταν η αυτοκράτειρα Άννα Παλαιολογίνα. Σημαντικές είναι οι τοιχογραφίες που κοσμούν το καθολικό και χρονολογούνται κατά τον 11^ο αιώνα. Στο σκευοφυλάκιο της Μονής έχουν τοποθετηθεί πολλά Άγια Λείψανα ενώ σε ξεχωριστές θήκες φυλάσσονται τρία τεμάχια του Αγίου Ποτηριού του Μυστικού Δείπνου του Κυρίου καθώς και πολλές φορητές εικόνες και Ιερά σκεύη μεγάλης καλλιτεχνικής και ιστορικής αξίας.

Εντός του κατανυκτικού Καθολικού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΛΑΤΟΜΟΥ (ΟΣΙΟΣ ΛΑΥΙΔ)

Η Μονή κτίστηκε κατά τα τέλη του 5^{ου} και αρχές του 6^{ου} αιώνα. Το 1430 μετατράπηκε σε τζαμί από τους Τούρκους ενώ το 1921 επέστρεψε στην χριστιανική λατρεία. Σημαντικό έκθεμα της Μονής αποτελεί το ψηφιδωτό της ασίδας, το οποίο αποτελεί σύμφωνα με την παράδοση χορηγία της Θεοδώρας κόρης του αυτοκράτορα Μαξιμιανού η οποία είχε ασπαστεί τον χριστιανισμό. Το ψηφιδωτό απεικονίζει «το όραμα του Ιεζεκιήλ με τον Χριστό (νεαρό) να κάθεται στο κέντρο ενός ουράνιου τόξου. Γύρω του εικονίζονται τα σύμβολα των τεσσάρων Ευαγγελιστών, στην αριστερή γωνία ο προφήτης Ιεζεκιήλ στις όχθες του ποταμού Χοβάρ και στην δεξιά γωνία ο προφήτης Αββακούμ ή Ησαΐας». Ακόμα στην Μονή βρίσκονται τοιχογραφίες με θέμα από την ζωή του Χριστού όλα έργα του 12^{ου} αιώνα. Επίσης βρίσκονται στη Μονή πολλές τοιχογραφίες της μεσοβυζαντινής περιόδου και κάποιες της περιόδου μετά του 1300.

Το ψηφιδωτό της Ιεράς Μονής

ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

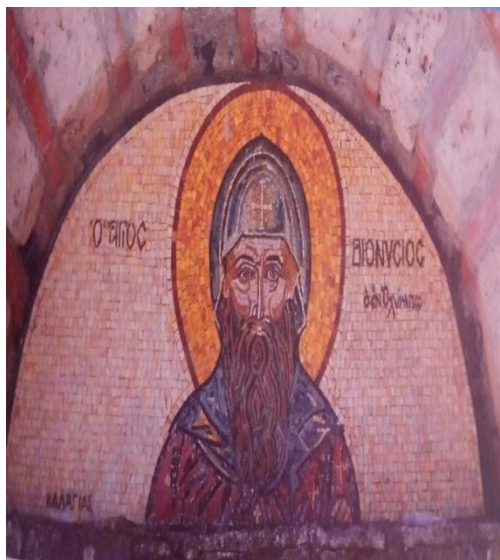
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ

(ΠΑΛΑΙΑ ΜΟΝΗ)

Το μοναστήρι ιδρύθηκε από τον Άγιο Διονύσιο κοντά στο 1542. Εμπλούτισε το μοναστήρι με Άγια Λείψανα σημαντικά κειμήλια και ωραίες τοιχογραφίες. Το Μοναστήρι έχει υποστεί πολλές καταστροφές και από τους Τούρκους κατά την περίοδο της Επανάστασης του 1821, της Επανάστασης του Ολύμπου το 1878 αλλά και του Μακεδονικού Αγώνα. Το μεγαλύτερο πλήγμα για την Μονή έγινε από τους Γερμανούς το 1943. Η τελευταία μεγάλη καταστροφή έγινε από τους Γερμανούς από την οποία διασώθηκε μόνο το ηγουμενείο. Έτσι το μοναστήρι σε μια περιοχή λίγο νεότερη το Μετόχι ή Σκάλα όπου και προϋπήρχε η Μονή από τον 18^ο αιώνα.

Το καθολικό της μονής το περιβάλλουν τέσσερα παρεκκλήσια εκ των οποίων το ένα αφιερωμένο στον Άγιο Νικάνορα και στο άλλο βρίσκεται ο τάφος του Αγίου Σπυρίδωνα. Στην περιοχή της παλαιάς μονής βρίσκεται και το ασκηταριό της Γεννήσεως του Χριστού όπου υπάρχει

ένα σπήλαιο από το οποίο αναβλύζει θαυματουργό αγίασμα και δίπλα διατηρείται ένα μικρό εκκλησάκι στο οποίο λειτουργούσε ο Άγιος.

Ο Άγιος Διονύσιος

Το Καθολικό της Π. Μονής

(ΝΕΑ ΜΟΝΗ)

Η Νέα Μονή λειτουργεί ως ανδρώα κοινοβιακή και αποτελείται από 24 μοναχούς. Στην Μονή επανήλθε το άβατο από το 1989 και εκεί βρίσκονται τα κελιά των μοναχών, τα εργαστήρια, η Τράπεζα και το Καθολικό το οποίο είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου και μάλιστα το τέμπλο του κοσμεύεται από τις αγιογραφίες του Φώτη Κόντογλου. Το σκευοφυλάκιο της Μονής εγκαινιάσθηκε από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο και λειτουργεί σαν βιβλιοθήκη και αναγνωστήριο. Στο ισόγειο βρίσκεται το Μουσείο όπου εκτίθενται πολλά εκκλησιαστικά κειμήλια μεγάλης ιστορικής και κοσμικής αξίας, Άγια Λείψανα, τμήμα του Τιμίου Ξύλου, εικόνες του 15-19^{ου} αιώνα. Ενδεικτικά είναι ένας επιτάφιος του 1579, ένα χειρόγραφο των Αυτοκρατόρων της Ρωσίας το οποίο χρονολογείται κατά το 1692, ιερά άμφια του 18^{ου} & 19^{ου} αιώνα, πολλά χειρόγραφα και παλαίτυπα που

χρονολογούνται από το 1574 έως το 1900. Η Μονή ακτινοβολεί σε όλων τον κόσμο και μεγάλο πλήθος χριστιανών την επισκέπτονται κάθε χρόνο.

Η Νέα Μονή

Καθολικό Νέας

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ ΚΟΝΤΑΡΙΩΤΙΣΣΑΣ

Το μοναστήρι ιδρύθηκε το 1983 ως γυναικείο ιδιωτικό Ησυχαστήριο. Είναι το μοναδικό το οποίο είναι αφιερωμένο στον Όσιο Εφραίμ το Σύρο. Στην Μονή βρίσκονται παρεκκλήσια αφιερωμένα στην Παναγία, στην Αγία Αικατερίνη, τον Άγιο Πορφύριο, στον Όσιο Σισώη. Επίσης υπάρχει ένας υπόγειος Ναός προς τιμήν του Τιμίου Προδρόμου και των Αγίων Μαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης. Στην Μονή φυλάσσονται πολλά Ιερά Λείψανα Αποστόλων, Οσίων, Μαρτύρων και Νεομαρτύρων. Το Μοναστήρι προσελκύει πλήθος πιστών από όλη την Ελλάδα αλλά και από περιοχές του εξωτερικού.

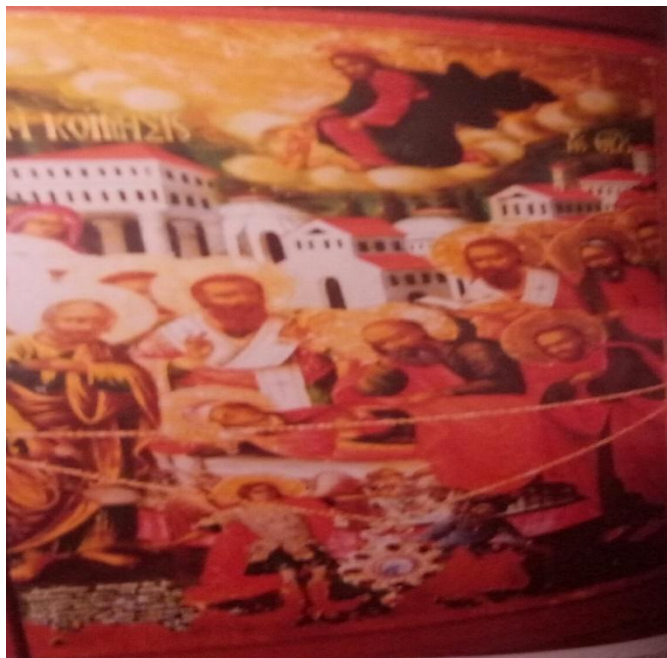
Η είσοδος της Μονής

Το Καθολικό της Μονής

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΚΡΥΡΡΑΧΗΣ(ΠΕΤΡΑΣ)

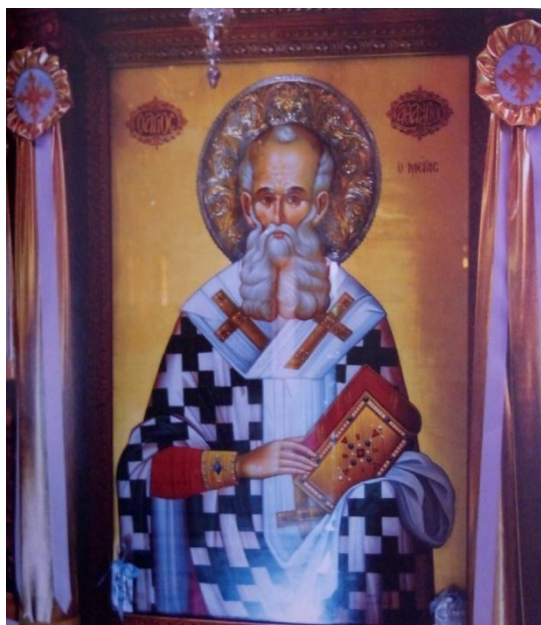
Η Μονή της Παναγίας είναι χτισμένη νότια του Ολύμπου και βόρεια από τα Πιέρια όρη βρίσκεται μόλις 20 χιλιόμετρα από την Κατερίνη. Υπάρχουν διαφορετικές εκδοχές για το πότε ιδρύθηκε, άλλες αναφέρουν ότι ιδρύθηκε τον 8^ο-9^ο αιώνα, άλλες πηγές παρουσιάζουν την Μονή να είναι κτίσμα του 1134μ.Χ., πιθανότερη είναι η εκδοχή που αναφέρει ότι η Μονή είναι χτισμένη το 1151μ.Χ. Είναι αφιερωμένη στην Παναγία Μακρυρράχης. Το Μοναστήρι σε όλη την διάρκεια της ζωής του έχει υποστεί πολλές καταστροφές από τους Τούρκους και από τους Γερμανούς. Από το 1993 η Μονή αρχίζει να λειτουργεί ως γυναικεία. Στην Μονή βρίσκεται η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας και το αγίασμα το οποίο θεραπεύει τους ασθενείς με ανίατες αρρώστιες.

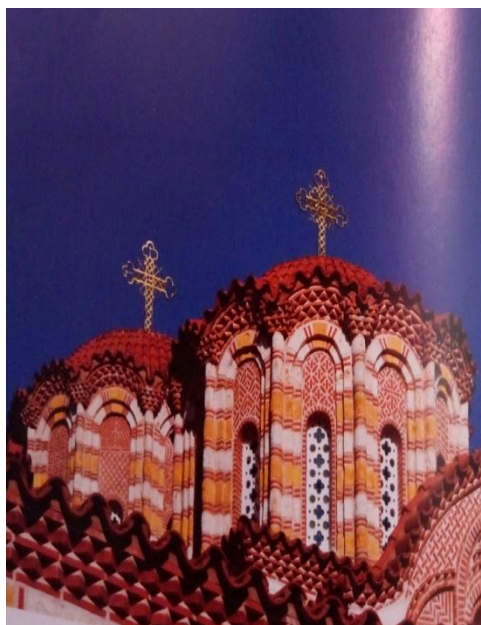
Η Κοίμηση της Θεοτόκου

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ

Δεν ξέρουμε την ακριβή χρονολογία της ίδρυσης της Μονής. Οι πρώτες μαρτυρίες χρονολογούνται κοντά στο 1860. Η Μονή είναι αφιερωμένη στον Άγιο Αθανάσιο τον Μέγα, Πατριάρχη Αλεξανδρείας. Η ιστορία της Μονής είναι συνυφασμένη με την ιστορία του Κολινδρού αλλά και της Πιερίας καθώς το μοναστήρι είχε βοηθήσει στην επανάσταση του 1821. Κατά τον 19^ο αιώνα το μοναστήρι άρχισε να ερημώνεται. Το 1987 γίνεται η ανασύσταση της Ιεράς Μονής από τον Μητροπολίτη Κίτρους Αγαθόνικο και η μετατροπή της από ανδρώα σε γυναικεία. Θαυμασμό προκαλεί η αρχιτεκτονική του Καθολικού το οποίο είναι Αθωνικού τύπου, σταυροειδής με τρούλλο. Σημαντικές είναι για την Μονή είναι οι εικόνες του παλιού καθολικού αγιογραφημένες από τον Μητάκο Μιχαλάκη και τον Χατζησταματίου εκ Κουλακιάς καθώς και μια σφραγίδα της Μονής η οποία χρονολογείται κοντά στο 1860 από και οι εικόνες που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Ο Άγιος Αθανάσιος

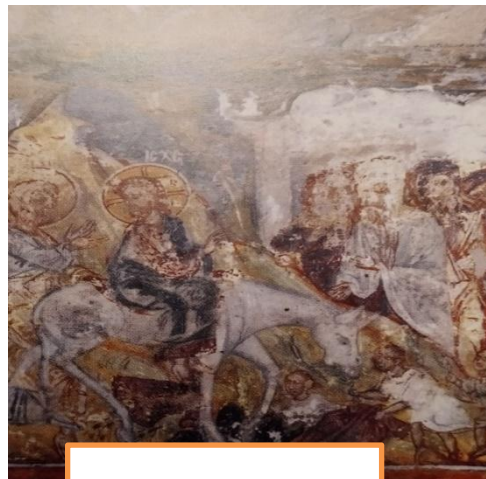
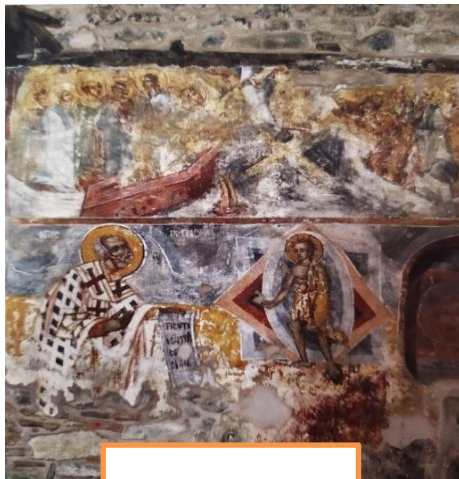

Λεπτομέρεια από τους τρούλους

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΗΤΙΝΗΣ

Η Ιερά Μονή του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται στην κορυφή του λόφου με θέα τον Όλυμπο και την κοιλάδα της Πιερίας. Το έτος ίδρυσης της Μονής χρονολογείται κοντά στο 1493/94. Οι τοιχογραφίες, αν και παρουσιάζουν πολλές φθορές εξαιτίας το πέρασμα των χρόνων, υπολογίζεται ότι είναι έργα του 15^{ου} και 16^{ου} αιώνα ενώ κτήτορας είναι ο επίσκοπος Πέτρας Ακάκιος.

Στο ανώτερο τμήμα προς το μέσο του ναού είναι αναπαρίστανται σκηνές από το χριστολογικό κύκλο με έμφαση στον κύκλο των παθών. Στο βόρειο μέρος του ναού πριν από το τέμπλο υπάρχει μια τοιχογραφία με τον Άγιο Ευστάθιο, τον Άγιο Νικήτα, τον Άγιο Θεόδωρο τον Στρατηλάτη, τον Άγιο Θεόδωρο τον Τήρων και το Τρίμορφο. Το Ιερό Βήμα κοσμούν οι τοιχογραφίες της Πλατυτέρας στην κόγχη, μαζί με τον Άγιο Βασίλειο και τον Άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο. Στο ανώτερο τμήμα του βόρειου τοίχους στο άνω μέρος του διακρίνεται η Εισ Άδου Κάθοδος και στο κάτω παρουσιάζεται το Όραμα του Αγίου Πέτρου Αλεξανρείας. Από τον ναό προέρχονται πολλές φορητές εικόνες του που χρονολογούνται από τον 15^ο αιώνα.

Οι Άγιοι Ευστάθιος, Νικήτας,
Θεόδωρος ο Στρατηλάτης και
Θεόδωρος ο Τήρων και το
τρίμορφο

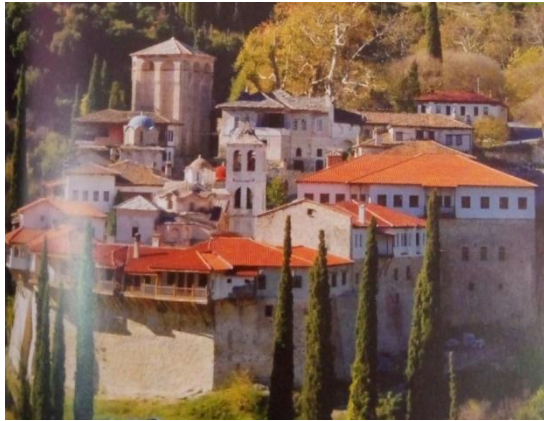

Ο Άγγελος του ευαγγελισμού

ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ

Η Μονή ιδρύθηκε το 1270 από τον Άγιο Ιωαννίκιο. Το 1300 χτίστηκε το Καθολικό και η Τράπεζα καθώς και τα τείχη της Μονής. Κατά την περίοδο 1457-1462 στη Μονή μόνασε ο πρώτος Πατριάρχης μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης Γεννάδιος Σχολάριος. Την Μονή κοσμούνε πολλές αγιογραφίες της περιόδου προ του 1800 οι οποίες είναι έργο του αγιογράφου Μ. Πανσέληνου. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο είναι έργο του 1804 με εικόνες του Χριστού Παντοκράτορος και της Παναγίας Οδηγήτριας που προέρχονται από το αρχικό τέμπλο του Καθολικού και μαζί με τις τοιχογραφίες της Ενάτης αντιπροσωπεύουν την τέχνη των Παλαιολόγων. Στην Μονή βρίσκεται το Ιερό λείψανο του Πατριάρχη Γεννάδιου Σχολάριου από το 1854. Στην Μονή βρίσκονταν πολλά χειρόγραφα και Ιερά κειμήλια τα οποία όμως κλάπηκαν από τους Βούλγαρους το 1917 όταν λεηλάτησαν την Μονή.

Η Μονή

Το Καθολικό

Ο Τίμιος Πρόδρομος με τους
Κτήτορες

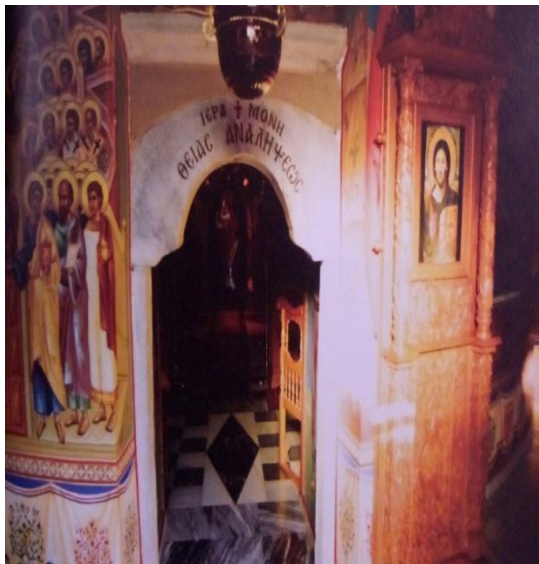
Ο Τάφος του Γεννάδιου
Σχολάριου

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΕΡΡΩΝ

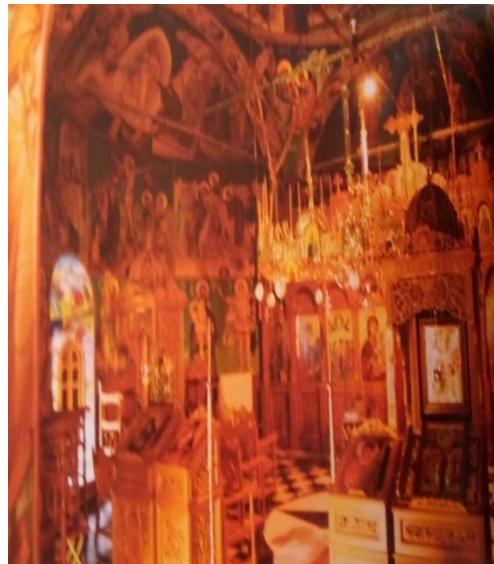
Το μοναστήρι ιδρύθηκε κατά τον 18^ο αιώνα. Το μοναστήρι βίωσε πολλές καταστροφές από τους Τούρκους και τους Βούλγαρους. Η αρχιτεκτονική του Καθολικού είναι μια σπάνια σταυροειδής ροτόντα κτισμένη με βάση τον τύπο της Αγίας Ανάληψης του όρους των Ελαίων των Αγίων Τόπων. Στην Μονή φυλάσσονται τα Ιερά Λείψανα των Αγ. Ιωάννη του Χρυσοστόμου και Αρσενίου του Καππαδόκου.

Εξωτερική άποψη των Μοναστηριών

Το Καθολικό

Εντός του Καθολικού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΡΟΔΟΛΙΒΟΥ ΔΟΜΗΡΟΥ ΣΕΡΡΩΝ

Ιδρύθηκε το 1874, από ποιόν όμως μας είναι άγνωστο. Το μόνο που ξέρουμε είναι ότι η ιστορία του είναι 7,5 αιώνων. Είναι το πρώτο γυναικείο μοναστήρι της Μακεδονίας. Το μοναστήρι ως το 1904 υπέστη πολλές καταστροφές κυρίως από τους Βούλγαρους. Κοντά στο 1924 η Μονή άρχισε να επανδρώνεται με μοναχές που είχαν έρθει από τον Πόντο. Η Μονή τότε ήταν ερειπωμένη και το μόνο που υπήρχε ήταν το κτίριο του Ναού και μερικές εικόνες. Εκπληκτική είναι η εικόνα που

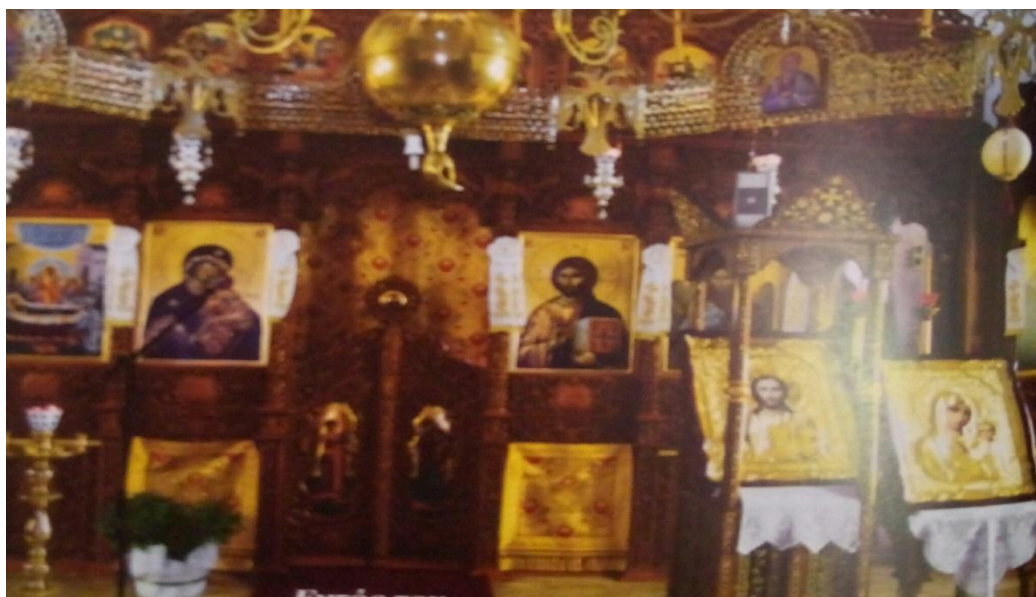
απεικονίζει την πορεία του μοναστηριού στον χρόνο καθώς και η εικόνα της Αγίας Παρασκευής.

Η Αγία Παρασκευή

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΒΥΣΣΙΑΝΗΣ

Η Μονή ιδρύθηκε σχετικά πρόσφατα το 1971 και έχει πάρει το όνομα της από το χωριό στο οποίο βρίσκεται την Βυσσιάνη. Η πρώτη μοναχή που εγκαταστάθηκε ήταν η Πελαγία το 1972 ενώ το 1984 η Μονή στελεχώθηκε από γυναικεία Αδελφότητα. Στην Μονή βρίσκεται η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας και στην είσοδο της Μονής υπάρχει αγιογραφία με την Παναγία.

Εντός του Καθολικού

ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΦΑΡΜΑΚΟΥΤΡΙΑΣ

Η Ιερά Μονή σύμφωνα με την παράδοση ιδρύθηκε το 888 από την Βυζαντινή Αυτοκράτειρα Θεοφανώ όταν Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ήταν ο Φώτιος ο Μέγας. Ωστόσο όμως εμείς δεχόμαστε ως ημερομηνία ίδρυσης το 1552. Σημαντική είναι βοήθεια του μοναστηριού στην επανάσταση του 1821. Η αρχιτεκτονική της Μονής είναι τρίκλιτη βασιλική με τρούλο και ανάγεται στα χρόνια μετά την ανακαίνιση του 1830. Στην Μονή βρίσκονται πολλά Άγια Λείψανα καθώς και Αγίασμα ενώ στην είσοδο υπάρχει τοιχογραφία με τους Κτήτορες της Μονής. Τέλος θα πρέπει να αναφέρουμε ότι από την Μονή έχουν κλαπεί τα Ιερά Λείψανα της Αγίας Αναστασίας, της Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Μοδέστου.

Η Αγία Αναστασία

2.2.3 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΖΑΒΟΡΛΑΣ

Η Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Ιερά Μονή του Οσίου Νικάνορος ιδρύθηκε από τον Όσιο Νικάνορα κατά τον 16^ο αιώνα και είναι αφιερωμένη στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Είναι μια ανδρική μοναστηριακή κοινότητα στην οποία ισχύει το άβατο για τις γυναίκες. Η ονομασία Ζάβοδρα οφείλεται στο ομώνυμο χωριό που βρίσκεται κοντά την Μονή. Η αρχιτεκτονική της Μονής είναι σταυροειδής εγγεγραμμένος

Ναός, με τρούλο που στηρίζεται σε τέσσερις κίονες και με νάρθηκα στη δυτική πλευρά. Αυτού του τύπου η αρχιτεκτονική ονομάζεται «αθωνικού» τρίκογχο τύπο όπου εκτός από την ανατολική ημικυκλική κόγχη του Ιερού, υπάρχουν ημικυκλικές κόγχες και στους πλαϊνούς τοίχους. Το Μοναστήρι παρουσιάζει εικόνα μικρού κάστρου. Οι πρώτες τοιχογραφίες χρονολογούνται μετά το 1542 και αποδίδονται στον εκπρόσωπο της «σχολής της Βορειοδυτικής Ελλάδας» Φράνγκο Κατελάνο. Η επιζωγράφιση του τρούλου ξεκίνησε το 1592 και ολοκληρώθηκε το 1869 από τον Κωνσταντίνο Χατζηνότα. Οι τοιχογραφίες του νάρθηκα είναι έργο του 1835 ενώ κατά την διάρκεια του 19^{ου} αιώνα κατασκευάστηκε το ξυλόγλυπτο τέμπλο επιχρυσωμένο με παραστάσεις από την Αγία Γραφή. Στο σκευοφυλάκιο φυλάσσονται πολλές εικόνες, άμφια, χρυσοκεντήματα όπως ένας επιτάφιος του 1588, εκκλησιαστικά σκεύη, λειψανοθήκες, ξυλόγλυπτα, χειρόγραφα και κώδικες με σημαντικότερο το Λεξικό του Πατριάρχη Φωτίου.

Η Παναγία

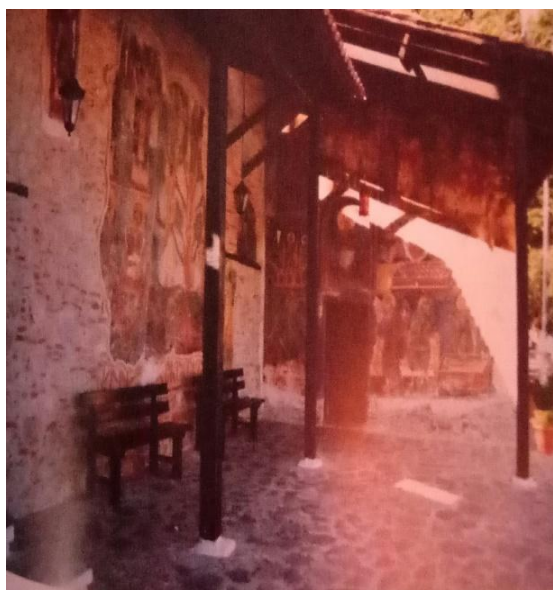

Όσιος Νικάνορος και
τα λείψανα του

ΝΟΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

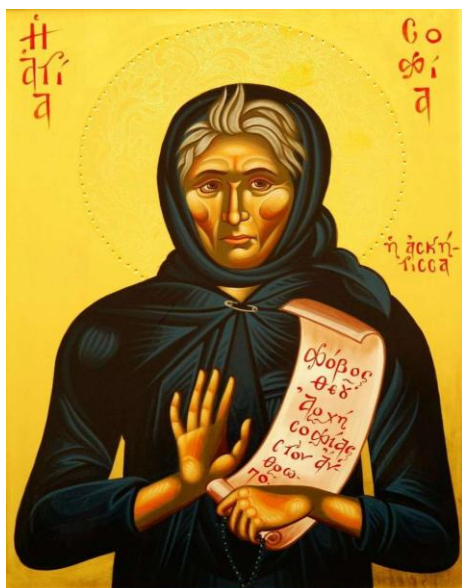
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΙΩΤΙΣΣΑΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Το Μοναστήρι χτίστηκε το 1082 όταν αυτοκράτορας στον Βυζαντινό θρόνο ήταν ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός. Η αρχική του ονομασία ήταν Μεσσησιώτισσα αλλά η ονομασία του άλλαξε κατά τον 17^ο αιώνα. Ο αυτοκράτορας ίδρυσε το Μοναστήρι στην συγκεκριμένη τοποθεσία επειδή εκεί ο στρατός του είχε τους Νορμανδούς που ήθελαν να καταλάβουν την Καστοριά. Η αρχιτεκτονική της Μονής ανήκει στην κατηγορία των μονόχωρων, ξυλόσκεπων βασιλικών. Οι τοιχογραφίες του Καθολικού τοποθετούνται στο πρώτο μισό του 12^{ου} αιώνα ενώ μια τοιχογραφία που απεικονίζει την Δευτέρα Παρουσία ανάγεται προς το τέλος του ίδιου αιώνα. Οι τοιχογραφίες του υπόλοιπου Ναού είναι έργα του 1260. Στις τοιχογραφίες αυτές εμφανίζονται πολύ Βυζαντινοί Αυτοκράτορες καθώς και οι Άγιοι Δημήτριος και Γεώργιος. Σημαντικό έκθεμα το οποίο πρόσφατα και δεν θα έπρεπε να το παραλείψουμε είναι μια τυπογραφική μήτρα του 1749 που αναπαριστά την Κοίμηση της Θεοτόκου. Με την πάροδο του χρόνου το Μοναστήρι είχε υποστεί πολλές φθορές και έτσι ένα σημαντικό μέρος των τοιχογραφιών έχει καταστραφεί.

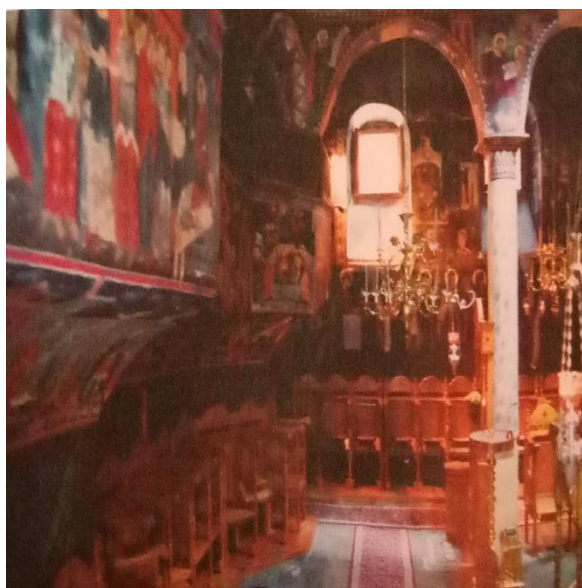

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΓΕΝΕΘΛΙΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ

Η ακριβής χρονολογία ίδρυσης της Μονής μας είναι άγνωστη, υπολογίζεται όμως κοντά στο 1600. Από τις λιγοστές πληροφορίες που μας έχουν διασωθεί γνωρίζουμε ότι κτήτορας αλλά και ανακαινιστής της Μονής είναι ο Ιερομόναχος Ησαΐας Πίστας. Ως έτος ανακαινίσεως έχει οριστεί το 1813 όπως αναγράφεται σε μια επιγραφή στην είσοδο του Καθολικού. Η Μονή συνέβαλε πολύ σε όλες τις επαναστάσεις του τόπου μας. Στην Μονή εγκαταβιώνει γυναικεία μοναστηριακή αδελφότητα. Το Μοναστηριακό συγκρότημα έχει φρουριακή διάταξη των κελιών και στο κέντρο της αυλής είναι κτισμένο το Καθολικό. Το Καθολικό κοσμεύεται με αξιόλογες αγιογραφίες Χιονάτηδων ζωγράφων ενώ μεγάλο θαυμασμό προκαλεί το αριστουργηματικό επίχρυσο ξυλόγλυπτο τέμπλο, το οποίο ανάγεται στο έτος 1772. Ακόμα αριστερά της Ωραίας Πύλης βρίσκεται η θαυματουργός εικόνα της Μητρός του Θεού. Το παλαιότερο οικοδόμημα της Μόνης είναι το Κάθισμα της Αγίας Τριάδος το οποίο ήταν το παλαιό ασκηταριό της Μονής, χτίστηκε το 1813. Στην Μονή ασκήτεψε η Οσία Σοφία η «ασκήτισσα της Παναγίας».

Οσία Σοφία

Καθολικό Μονής

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΙΡΙΛΟΒΟΥ

Τα κτήρια του παλαιού μοναστηριακού συγκροτήματος έχουν οικοδομηθεί κατά τον 17^ο αιώνα. Στην Μονή βρίσκεται γυναικεία αδελφότητα και το Μοναστήρι βρίσκεται 20 χιλιόμετρα από την Καστοριά. Το Μοναστήρι μετά την ολοκληρωτική καταστροφή του το 1905 από τους Βούλγαρους κατά την διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα επαναλειτούργησε το 1963 έπειτα από απόφαση του Μητροπολίτη Καστοριάς. Η Μονή έπαιξε σημαντικό ρόλο στον Μακεδονικό Αγώνα με αποκορύφωμα την φιλοξενία του Παύλου Μελά. Σημαντικό έκθεμα της Μονής είναι η εικόνα του Αγίου Νικολάου καθώς και οι εικόνες του τέμπλου και οι αγιογραφίες.

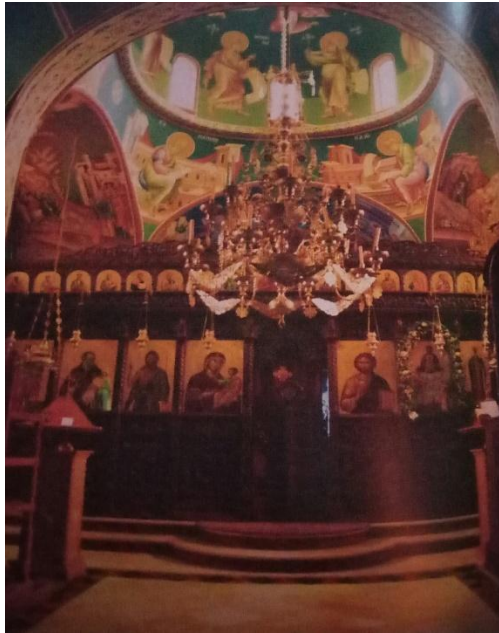

Ο Μέγας Αρχιερέυς

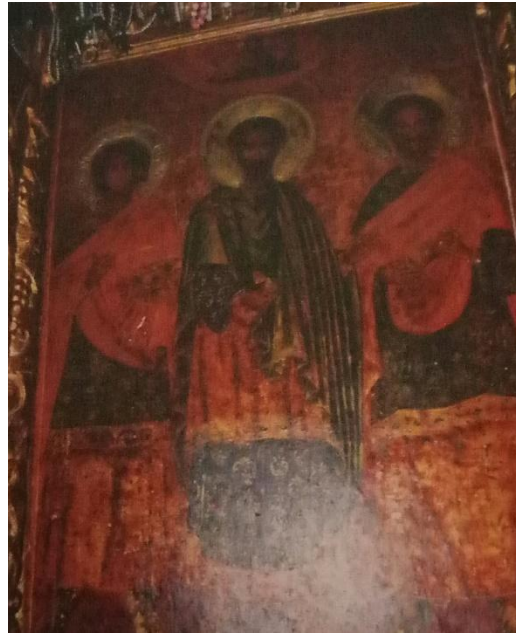
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΜΕΛΙΣΣΟΤΟΠΟΥ

Το Μοναστήρι των Αγίων Αναργύρων αποτελεί το παλαιότερο Μοναστήρι της Καστοριάς. Αρχικά, ήταν αφιερωμένη στον Άγιο Παντελεήμονα. Η Μονή ανασυστάθηκε το 1457 και αφιερώθηκε στους Αγίους Αναργύρους. Ιδρύθηκε το 1080 από τον αυτοκράτορα Αλέξιο Κομνηνό. Στο Μοναστήρι ασκήτεψαν πολύ Άγιοι όπως ο Όσιος Νεκτάριος (1460), ο Γεράσιμος εκ Σίφνου (1754) ενώ στη Μονή φιλοξενήθηκε ο Κοσμάς ο Αιτωλός το 1774 σύμφωνα με μια μαρμάρινη επιγραφή. Εντύπωση προκαλούν στους επισκέπτες οι λιθανάγλυφες και μαρμαροανάγλυφες παραστάσεις. Οι εικόνες του παλαιού τέμπλου χρονολογούνται μετά το 1763(το επιχρυσωμένο ξυλόγλυπτο είναι εξαιρετικής τέχνης και έχει μεταφερθεί στη Μονή Βλαχερνών της Κωνσταντινούπολης). Ακόμα εντυπωσιάζει στη βάση του σταυρού η παράσταση του δεκαεξάκτινου αστεριού της Βεργίνας .Οι τοιχογραφίες είναι αναγεννησιακής τέχνης ή ανάγονται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Στη Μονή υπάρχει και το Αγίασμα της Ζωοδόχου Πηγής, ενώ θα πρέπει να αναφέρουμε την βιβλιοθήκη της Μονής στην οποία υπήρχαν σημαντικά

βιβλία και χειρόγραφα. Η βιβλιοθήκη ωστόσο καταστράφηκε από πυρκαγιά το 1947.

Το Καθολικό

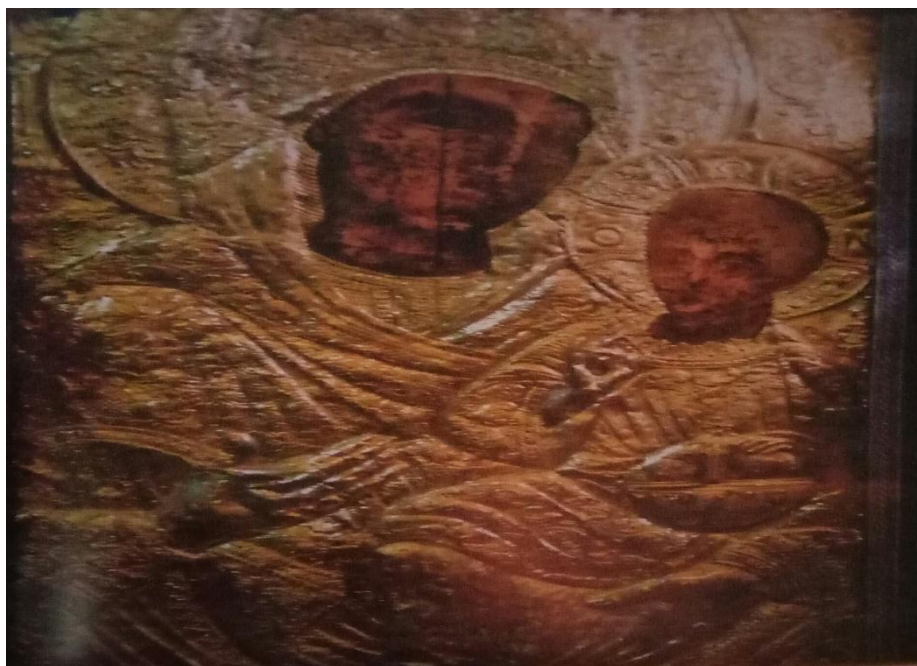
Τοιχογραφίες της Μονής

ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΙΚΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Η Μονή είναι αφιερωμένη στην Παναγία και είναι γνωστή και ως «ιερά Μονή Παναγίας εν Τσιαρουσίνων». Έχει μεγάλη ιστορική και θρησκευτική σημασία για την ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Στην Μονή υπάρχει γυναικεία αδελφότητα. Μας είναι άγνωστο το πότε ακριβώς ιδρύθηκε η Μονή. Στον σεισμό του 1995 το Μοναστήρι επλήγη ωστόσο γρήγορα άρχισε η ανοικοδόμηση του και η κατασκευή

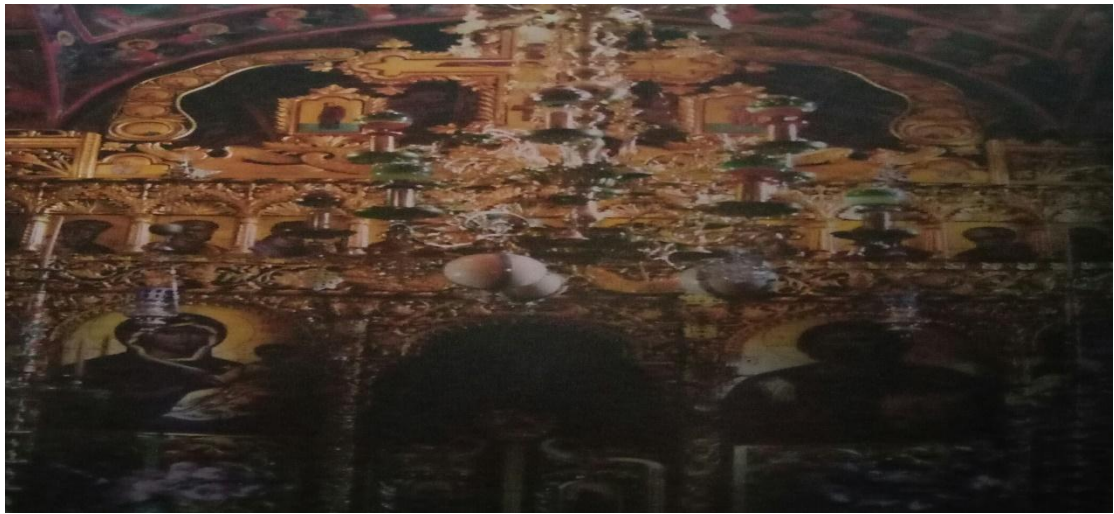
καινούργιων πτερύγων και παρεκκλησιών. Η αρχιτεκτονική του ναού είναι τρίκλιτη βασιλική με υπερυψωμένο γυναικωνίτη και δίρριχτη στέγη με τις γνωστές απολήξεις. Εντύπωση προκαλούν ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο το τέμπλο καθώς και οι βυζαντινές αγιογραφίες οι οποίες χρονολογούνται κοντά στο 1797 από τους Ηπειρώτες Καπεσοβίτες ζωγράφους. Η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, η οποία χρονολογείται κατά τον 13^ο αιώνα, αποτελεί πόλο έλξης πολλών χριστιανών.

Η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΤΗΡΟΣ ΔΡΥΟΒΟΥΝΟΥ

Αποτελεί το παλιότερο Μοναστήρι της Κοζάνης και έχει ιδρυθεί το 1592 ενώ σε μια επιγραφή αναφέρεται ως έτος ιδρύσεως είναι το 1101. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Μοναστήρι κάηκε από του Ιταλούς το 1943. φήμη του Μοναστηριού είναι μεγάλη λόγω της επίσκεψης του από τον Κοσμά τον Αιτωλό. Στην Μονή υπάρχει το Αγίασμα του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού. Θαυμασμού προκαλούν οι βυζαντινές τοιχογραφίες καθώς και το ξυλόγλυπτο τέμπλο του Καθολικού. Οι τοιχογραφίες όλου του ναού είναι έργο του 1652.

Το ξυλόγλυπτο τέμπλο

Εντός του Καθολικού

2.3 ΚΕΡΚΥΡΑ

Στο νησί της Κέρκυρας οι ζωή της εκκλησίας και του κράτους ακολουθούν κοινή πορεία εδώ και πολλούς αιώνες. Η Κέρκυρα κοσμείται από πάρα πολλές μικρές εκκλησίες οι οποίες βρίσκονται μέσα στα καντούνια της πόλης. Η Κέρκυρα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προσκυνήματα σε ολόκληρη την Ελλάδα και κάθε χρόνο μεγάλο πλήθος προσκυνητών επισκέπτεται το νησί για προσκυνήσει τα Άγια σκηνώματα. Κατά την διάρκεια του χρόνου γίνονται λιτανείες του Ιερού σκηνώματος του αγίου Σπυρίδωνα αλλά και του σκηνώματος της Αγίας Θεοδώρας της Αυγούστας. Κάθε χρόνο γίνονται ιερές λιτανείες των ιερών σκηνωμάτων. Συγκεκριμένα το σκηνώμα του Αγίου Σπυρίδωνα λιτανεύετέ τέσσερις φορές τον χρόνο, την Κυριακή των Βαΐων, το Μεγάλο Σάββατο το πρωί, στις 11 Αυγούστου ως ενθύμηση της προστασίας του νησιού από τους Τούρκους κατακτητές και τέλος το Πρωτοκύριακο του Νοεμβρίου ως ανάμνηση της προστασίας των κερκυραίων από την πανώλη. Το σκηνώμα της Αγίας Θεοδώρας λιτανεύετέ στην εορτή της στις 11 Φεβρουαρίου. Στο νησί δυναμική είναι και η παρουσία της Καθολικής εκκλησίας λόγω της κυριαρχίας των Επτανήσων από τους Βενετούς

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ

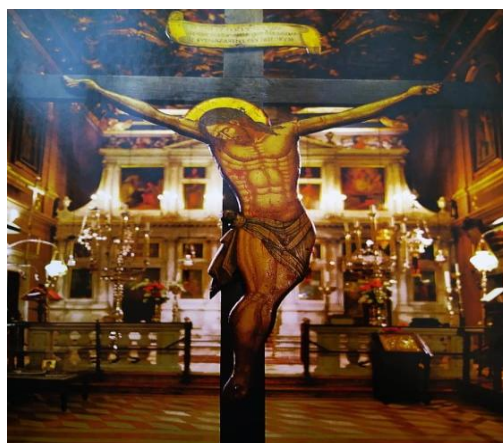
Ο πρώτος ναός του Αγίου Σπυρίδωνα εγκαινιάστηκε το 1528 αλλά, πενήντα χρόνια μετά και συγκεκριμένα το 1577 έπρεπε να γκρεμιστεί γιατί θα γίνονταν επέκταση της πόλης. Η οριστική ίδρυση του ναού έγινε το 1589 στην θέση όπου βρίσκεται μέχρι και σήμερα. Το κωδωνοστάσιο του ναού είναι κτίσμα του 1590 και η αρχιτεκτονική του έχει ιταλική τεχνοτροπία.

Στο πέρασμα των χρόνων το εσωτερικό του ναού υπέστη ορισμένες αντικαταστάσεις που οφείλονται στην δημιουργία ενός ανθεκτικότερης κατασκευής και στην υγρασία. Ένα ήταν η αλλαγή του ξύλινου τέμπλου

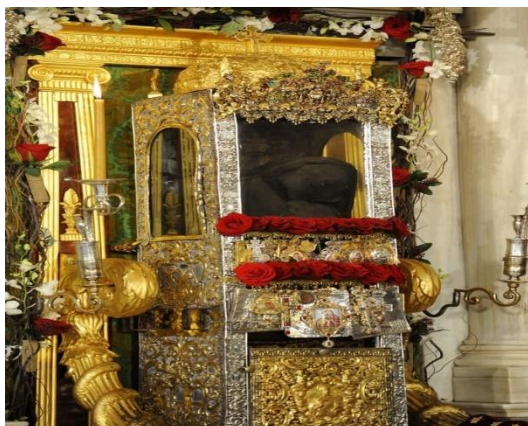
με ένα ψηλό μαρμάρινο το 1864 ενώ ένα εξίσου σημαντικό ήταν και η αντικατάσταση των έργων του Δοξαρά που είχαν εκτεταμένες ζημιές από την υγρασία με πιστά αντίγραφα των έργων του από τον Κερκυραίο αγιογράφο Νικόλαο Ασπιώτη, έργο που άρχισε το 1850 και ολοκληρώθηκε μέσα σε μια 20ετία. Στον ναό βρίσκεται το λείψανο του Αγίου Σπυρίδωνα το οποίο είναι τοποθετημένο μέσα σε μια λάρνακα η οποία κατασκευάστηκε στην Βιέννη το 1867. Στο εξωτερικό της μέρος είναι ασημένια και κοσμείται με διάφορες παραστάσεις ενώ, μέσα σε αυτήν την λάρνακα υπάρχει μια ακόμα επιχρυσωμένη. Ένα κόσμημα για την ιστορία του ναού είναι ο εσταυρωμένος έργου του αγιογράφου Εμμανουήλ Τζάνε Μπουνιάλη και χρονολογείται τον 17^ο αιώνα. Ακόμα οι προσκυνητές μπορούν να δουν και να προσκυνήσουν το παλαιό χρυσοκέντητο «μπαρλακί» ή στα ιταλικά «baldacchino» το οποίο επισκίαζε τη λάρνακα του λειψάνου κατά την περιφορά του στην πόλη από τον 17^ο αιώνα που βρίσκεται μέσα σε προθήκη στον νάρθηκα του ναού. Τέλος, τον ναό κοσμούν πολλά χρυσά και ασημένια πολυκάντηλα τα οποία κρέμονται με αλυσίδες από την οροφή.

Το τέμπλο του Ναού

Ο εσταυρωμένος του 17^{ου}

Η λάρνακα του Αγίου

Η λάρνακα του Αγίου

Οι τοιχογραφίες του Ναού

Το χρυσοκέντητο Μπαρκαλί

Το χρυσοκέντητο Μπαρκαλί

ΜΟΝΗ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΙΤΙΣΣΗΣ

Η Μονή, σύμφωνα με μαρτυρίες, λειτούργησε για πρώτη φορά το 1228 από τον μοναχό Ευθύμιο Μήδα. Το πιο πρόσφατο τεκμήριο, ένα νοταριακό έγγραφο, είναι αυτό του 17^{ου} αιώνα. Το μοναστήρι εορτάζει δυο φορές τον χρόνο, της Ζωοδόχου Πηγής και τις κοιμήσεως της Θεοτόκου στις 15 Αυγούστου. Ιδρυτής του μοναστηριού είναι ο ιερομόναχος Βελισάριος Ομήδης. Η Μονή κατά το έτος 1403 λεηλατήθηκε από πειρατές και αυτό συνετέλεσε να ανακαινιστεί η Μονή το 1469 όπως αποδεικνύει και ένα νοταριακό έγγραφο. Το 1989 υπο την καθοδήγηση του ηγουμένου π. Ευθυμίου Δούδη ιδρύεται το μουσείο της Μονής με εικόνες, άμφια ιερά σκεύη και Ευαγγέλια. Η Μονή πανηγυρίζει δυο φορές τον χρόνο μια στις 15 Αυγούστου εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και την Νιά Παρασκευή της Ζωοδόχου Πηγής.

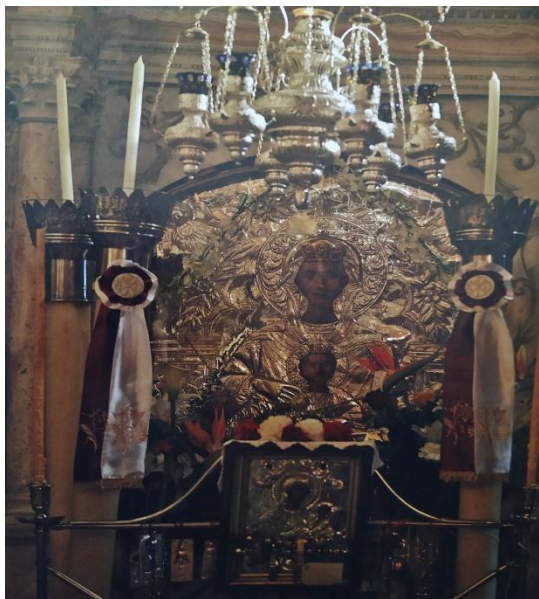
Στο καθολικό του μοναστηριού διασώζεται πλήθος εικονογραφιών ορισμένες εξ αυτών είναι ο Άγιος Σπυρίδωνας και ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος είναι έργα του 17^{ου} αιώνα και κοσμούν το τέμπλο του ναού, μεγαλοπρεπείς είναι η ουράνια οροφή του ναού με την Αγία Τριάδα, την Υπεραγία Θεοτόκο, τους Ευαγγελιστές και τους Προφήτες έργο του 1992 καθώς και η φορητή εικόνα της Αναστάσεως του Κυρίου έργο δυτικής επήρειας.

Η ουράνια οροφή

Το τέμπλο του Ναού

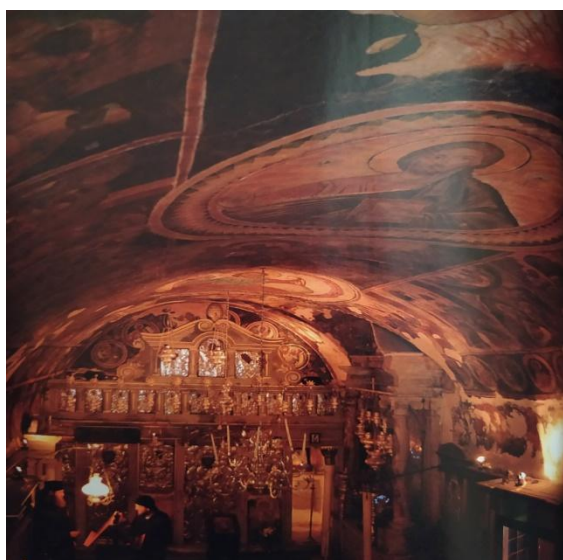
Η Θεοτόκος

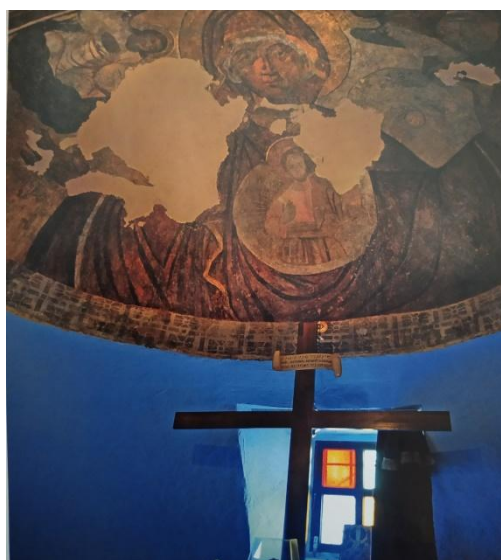
Η Ανάσταση του Κυρίου

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΥΨΗΛΟΥ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Η Μονή ιδρύθηκε το 1347, ενώ στις αρχές του 16^{ου} αιώνα καταστράφηκε και ξανακτίστηκε το 1689. Πρώτος ηγούμενος της Μονής ήταν ο Ιερομόναχος Άνθιμος. Εορτάζει στις 6 Αυγούστου εορτή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος. Διακονείται από τους μοναχούς της Μονής Παντοκράτορος. Άξιο θαυμασμού είναι του το ψηλό μαρμάρινο τέμπλο του 1711. Το αποτελείται από τρεις σειρές με παλαιές εικόνες επενδυμένες με αργυρά πουκάμισα. Στην κορυφή του τέμπλου είναι η εικόνα της Δεήσεως ενώ στο δεύτερο διάζωμα απεικονίζονται οι 12 Απόστολοι. Χαμηλά στο τέμπλο είναι οι εικόνες του Χριστού, της Παναγίας και του Τιμίου Προδρόμου. Το καθολικό του ναού κοσμούν τοιχογραφίες του 14^{ου} και 18^{ου} αιώνα. Η κόγχη του Ιερού κοσμεύεται από την Πλατυτέρα.

Το τέμπλο της Μονής

Η κόγχη του Ιερού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΠΛΑΤΥΤΕΡΑΣ

Η πρώτη προσπάθεια να χτιστεί η Μονή ξεκίνησε το 1741 από τον Μικέλη Άνθη. Η θεμελίωση του ναού έγινε στις 21 Νοεμβρίου, ωστόσο, όμως ο Μικέλης Άνθης επειδή μάλλον αδυνατούσε να καλύψει τα οικοδομικά έξοδα παραχώρησε με νοταριακή πράξη το κτήμα στον Ιερομόναχο Χρύσανθο Σπυρόπουλο και όρισε αυτόν ως κτήτορα της Μονής. Με τον θάνατο του Χρύσανθου ηγούμενος έγινε ο Κεφαλλονίτης Ιερομόναχος Νικόδημος Δελλαδετσίμας. Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα η Μονή έχει υποστεί ολοκληρωτική καταστροφή. Αφορμή για την αναστήλωση της στάθηκε η ανεύρεση της εφεστίου εικόνας του ναού. Στις 13 Ιουλίου του 1801 υπό την παρουσία του αρχιεπισκόπου Ιεροθέου Τζιγάλα έγιναν τα εγκαίνια της Μονής. Η οικογένεια του Ιωάννη Καποδίστρια στήριξε το μοναστήρι στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του. Κατά την δεκαετία του 1970 ως και σήμερα στο χώρο του μοναστηριού γίνονται πολλά ανακαινιστικά έργα. Έχει κτιστεί ένας ναός αφιερωμένος στο Γενέθλιο της Θεοτόκου καθώς και ένα παρεκκλήσιο στην μνήμη του Αγίου Νεκταρίου.

Στον χώρο του μοναστηριού βρίσκονται οι τάφοι της οικογένειας του Καποδίστρια, ενός ήρωα της επανάστασης του Φωτίου Τζαβέλλα, του Ανδρέα Μουστοξύδη και των περισσότερων Μητροπολιτών της Κέρκυρας. Η Μονή έχει στην κατοχής πολλά Ιερά Λείψανα με κορυφαίο ένα μεγάλο τμήμα από την ωμοπλάτη του Αγίου Χαραλάμπους. Ακόμα, έχει πολλές εικόνες παλαιές εικόνες και Ιερά Σκεύη επηρεασμένα από την ενετική, κερκυραϊκή και καλαρρυκτική νοοτροπία. Τέλος το μοναστήρι πανηγυρίζει στις 15 Αυγούστου.

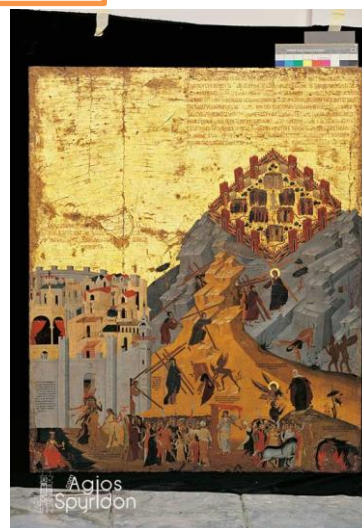
ς του Καποδίστρια

Το Λείψανο του Αγίου

Οι τάφοι των
Μητροπολιτών

Η Άνω Ιερουσαλήμ

Η Αποκάλυψη

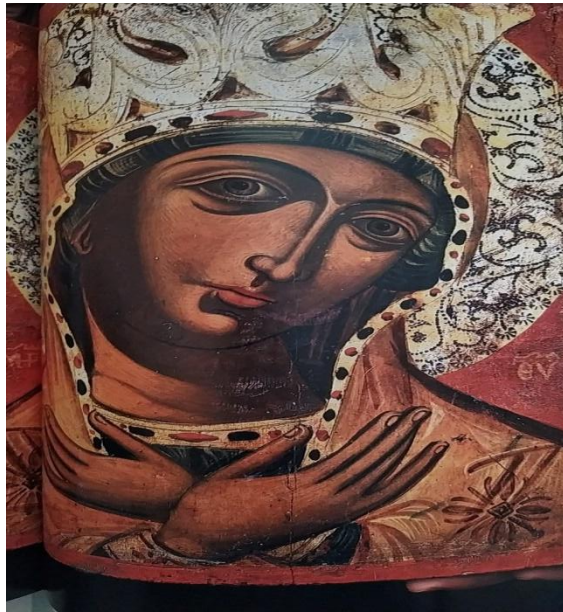
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΒΛΑΧΕΡΝΩΝ(ΣΚΡΙΠΕΡΟΥ)

Η Μονή κτίστηκε το 1780 από την οικογένεια Τσιλιμπάρη και έως τις αρχές του 20^{ου} αι. εγκαταβίωνε ιερομόναχος ο οποίος προέρχονταν από αυτήν την οικογένεια. Η Μονή από το 2005 λειτουργεί ως ανδρική και μέχρι και σήμερα γίνονται προσπάθειες ανοικοδόμησης της. Το μοναστήρι είναι αφιερωμένο στην Υπεραγία Θεοτόκο της Βλαχερνίτισσας και πανηγυρίζει στις 2 Ιουλίου.

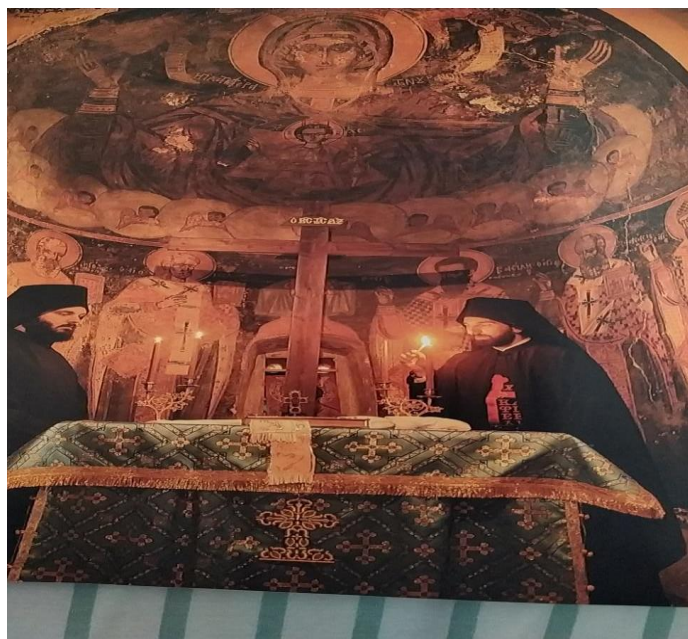
Το καθολικό της Μονής ιδρύθηκε το 1780 και είναι ο μεγαλύτερος ναός έξω από την πρωτεύουσά της Κέρκυρας. Στο προαύλιο της Μονής υπάρχει μια μεγάλη στέρνα που χρονολογείται κατά το έτος 1914 ενώ το καμπαναριό είναι κτισμένο το 1792. Τέλος την Αγία Τράπεζα κοσμεί η Πλατυτέρα μαζί με πολλούς Αγίους.

Το καμπαναριό του 1792

Η Υπεραγία Θεοτόκος

Η κόγχη του Ιερού

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΚΟΥΡΑΜΑΔΩΝ

Ιδρύθηκε προς τα τέλη του 20^{ου} αιώνα και συγκεκριμένα στις 2 Σεπτεμβρίου του 1992. Πρώτος ηγούμενος είναι ο πάτερ Γαβριήλ Νικηφορίδης. Η Μονή λειτουργεί ως ανδρώα. Το 1997 έγινε η ακολουθία

της κατάθεσης του θεμέλιου λίθου του Καθολικού το οποίο ολοκληρώθηκε το 1999, ενώ το 2002 έγινε η τοποθέτηση του τέμπλου. Η Μονή είναι αφιερωμένη στην Αγία Κυριακή αλλά και στον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Η ακριβής χρονολογία ίδρυσης της Μονής μας είναι ακόμα άγνωστη. Βάση μια μαρτυρίας θεωρείται ότι η Μονή ιδρύθηκε κατά τον 16^ο αι. η αρχική θέση της Μονής ήταν πίσω από τα σημερινά κελλιά και το Καθολικό. Το 1834-35 ιδρύθηκε το καθολικό και το 1902 το οίκημα δυτικά του Ιερού Ναού. Κατά την διάρκεια του 20^{ου} αι. χτίστηκε ο γυναικωνίτης και το καμπαναριό και πτέρυγα με κελλιά. Από το 1978 το μοναστήρι μετατράπηκε σε γυναικείο με ηγουμένη της Μονής είναι η γερόντισσα Ευφημία Κόκοβα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αρχικά, αν και δεν υπάρχει ένας ακριβής ορισμός για τον εναλλακτικό τουρισμό θα πρέπει να πούμε ότι σύμφωνα με τον Μανώλη Σφακιανική (2000) ως εναλλακτικός τουρισμός «ορίζονται οι νέες μορφές τουρισμού που στην ολότητα τους αποτελούν το λεγόμενο ήπιο ή μαλακό ή εναλλακτικό τουρισμο που δημιουργήθηκε για να καταπολεμήσει τον σκληρό μαζικό τουρισμό και τις δυσμενές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις του, καθώς και τον απανθρωπισμό του βιομηχανοποιούμενου και πακεταρισμένου πακέτου». Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί μια νέα μορφή τουρισμού που βασίζεται τον εκάστοτε τουρίστα να κατανοήσει καλύτερα μια περιοχή σε ιστορικό πολιτισμικό και κοινωνικό επίπεδο.

Σημαντικότερη προϋπόθεση για να μπορέσει να θεωρηθεί μια μορφή τουρισμού εναλλακτική είναι η μη καταστροφή του περιβάλλοντος, όπως αναφέρεται και στον παραπάνω ορισμό. Επίσης, σε αυτήν την κατηγορία υπάγονται οι τουριστικές δραστηριότητες οι οποίες οργανώνονται σε τοπικό επίπεδο ή από τοπικούς φορείς και αφορά μια μικρή κλίμακα ατόμων. Τέλος, μια τρίτη προϋπόθεση είναι η μη εκμετάλλευση του ντόπιου πληθυσμού και τα οικονομικά του οφέλη από τις διάφορες δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν στην περιοχή εκείνη.

Τα οφέλη που μπορεί να έχει μια περιοχή από τον εναλλακτικού τουρισμού είναι πολλά και μπορούμε να τα χωρίσουμε σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες, οικονομικά, πολιτισμικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά.

Στην οικονομία η αυξημένη ζήτηση μιας περιοχής μπορεί να οδηγήσει στην δημιουργία ξενοδοχειακών μονάδων, παραδοσειακών καταλημάτων, δημιουργία διαφόρων κέντρων εστίασης. Όλα τα παραπάνω βοηθούν στην καταπολέμηση της ανεργίας και στην αύξηση του εισοδήματος της περιοχής και στην αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης.

Στο επίπεδο της κοινωνίας και του περιβάλλοντος, ο εναλλακτικός τουρισμός βοηθάει στην ανάδειξη των εθίμων και των παραδόσεων μια περιοχής. Δίνει στους επισκέπτες την δυνατότητα να μπορέσουν να συνδεθούν με το περιβάλλον και με το οικοσύστημα της περιοχής, να κατανοήσουν την περιοχή και καλλιέργησουν την οικολογική τους συνείδηση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι επισκέπτες να γίνονται γνώστες των ιδιομορφιών του περιβάλλοντος της περιοχής.

Σε πολιτισμικό επίπεδο, με τον εναλλακτικό τουρισμό δίνεται το έναυσμα για την δημιουργία λαογραφικών μουσείων και άλλων τουριστικών υποδομών τα οποία όμως θα είναι σε αρμονία με το περιβάλλον και δεν θα το καταστρέφουν. Ακόμα μπορεί η εκάστοτε περιοχή να δημιουργήσει πολλά πολιτισμικά δρόμους τα οποία βοηθήσουν τους ταξιδιώτες να μάθουν πολλά στοιχεία για την περιοχή. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα κάθε περιοχή να αναδύεται το χαρακτήρα της και να προστατεύει την μοναδικότητα και την διαφορετικότητα της.

3.2 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θρησκευτικός τουρισμός κατά μια έννοια θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάγεται στην κατηγορία του εναλλακτικού τουρισμού και αποτελεί ένα ταχέως αναπτυσσόμενο τμήμα της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας. Θα μπορούσαμε λοιπόν, να ορίσουμε, ως θρησκευτικό τουρισμό μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που απευθύνεται καθαρά και μόνο στην κατηγορία εκείνη των ανθρώπων που επισκέπτονται έναν τόπο μόνο για να επισκεφτούν κάποιον θρησκευτικό τόπο, κάποιο μοναστήρι, να παρακολουθήσουν κάποια τελετή και να εκπληρώσουν ένα τάμα. Αποτελεί μαζί με τον πολιτιστικό τουρισμό τις παλαιότερες μορφές τουρισμού, των οποίων η δραστηριότητα χάνεται στο βάθος των αιώνων. Σύμφωνα, με τις επίσημες επιστημονικές έρευνες που έχουν γίνει, υπολογίζεται ότι περίπου 300 εκατομμύρια ταξιδιώτες ετησίως επισκέπτονται χώρους θρησκευτικού ενδιαφέροντος με σκοπό την γνωριμία με τον χώρο, την προσευχή, την αρχιτεκτονική παρατήρηση των οικοδομημάτων και την διάνοιξη των πνευματικών και θρησκευτικών οριζόντων. Στην πλειοψηφία τους τα άτομα που απευθύνονται σε αυτού του είδους τουρισμού είναι μεταξύ 40-75 ετών. Ωστόσο όμως τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι πολλοί νέοι έως 35 ετών αναζητούν αυτού του είδους τον τουρισμό, λόγω της μεγάλης πίεσης και τους άγχους της καθημερινότητας. Μέσα από τον θρησκευτικό τουρισμό βλέπουμε πολλούς ανθρώπους να μεταβάλλονται από απλούς τουρίστες σε προσκυνητές. Όπως αναφέρει ο Antonie Plamadeala πρώην επίσκοπος του Areal και υψηλόβαθμο στέλεχος της Ρουμανικής εκκλησίας «έχω δει τουρίστες που μπαίνουν σε μία εκκλησία ή μοναστήρι, αλλάζουν τα ρούχα τους, καλύπτουν ορισμένα γυμνά μέρη του σώματος τους, φορούν μαντήλια ή φούστες, αφήνουν τις αποσκευές τους έξω από τους χώρους λατρείας. Ακόμα και όταν έχουν φύγει και έχουν επισκεφθεί διαφορετικά μέρη και έχουν εξοικειωθεί με την ιστορία και την γεωγραφία του χώρου μόλις συναντήσουν έναν χώρο λατρείας μετατρέπονται από τουρίστες σε προσκυνητές. Μπορείτε να τους δείτε πως ανάβουν ένα κερί και να διαλογίζονται για λίγες στιγμές». Σημαντικότερη προϋπόθεση για να επιτευχθεί ο θρησκευτικός τουρισμός είναι η προστασία της ακεραιότητας των θρησκευτικών χώρων και ο σεβασμός στην ακεραιότητα τους.

3.3 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΘΡΑΚΗ ΤΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Ο θρησκευτικός τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί την αρχαιότερη μορφή τουρισμού που χρονολογείται στους προ Χριστού αιώνες. Την εποχή εκείνη πολλοί προσκυνητές ταξίδευαν από την πόλη την οποία κατοικούσαν σε μια άλλη περιοχή για να συμμετάσχουν στην εκάστοτε λατρευτική τελετή.

Στις μέρες μας, ακόμα και αν έχουν περάσει τόσοι αιώνες ο θρησκευτικός τουρισμός παραμένει η σημαντικότερη μορφή τουρισμού και αποτελεί μια παγιωμένη ταξιδιωτική πραγματικότητα η οποία χρόνο με τον χρόνο αναπτύσσεται όλο και περισσότερο. Βλέπουμε πολλούς ταξιδιώτες, είτε οργανωμένοι σε μικρές ομάδες είτε απευθυνόμενοι σε κάποιο τουριστικό γραφείο, στρέφονται σε αυτού του είδους τον τουρισμό, θέλοντας να βιώσουν μια εσωτερική γαλήνη και ηρεμία μακριά από το άγχος και τα προβλήματα της καθημερινότητας. Η Μακεδονία, η Θράκη και η Κέρκυρα απαρτίζονται από ένα μεγάλο πλήθος προσκυνημάτων, τα οποία αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης για τουρίστες από όλες τις περιοχές του κόσμου. Πέρα όμως από αυτές τις περιοχές η Ελλάδα είναι γεμάτη από πλήθος θρησκευτικών προσκυνημάτων τα οποία παρουσιάζουν μεγάλη ιστορική, πολιτισμική και θρησκευτική αξία και προσελκύουν πολλούς τουρίστες από την Ελλάδα και τον υπόλοιπο κόσμο.

Ένα από τα σημαντικότερα οφέλη του θρησκευτικού τουρισμού είναι ότι παρατηρείται μια οικονομική ανάπτυξη ακόμα και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές. Αυτό γίνεται εφικτό καθώς δεν σταματάνε καθόλου μέσα στον χρόνο οι εισροές των ταξιδιωτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Κέρκυρα όπου σχεδόν ολόκληρο τον χρόνο φιλοξενεί προσκυνητές για τις θρησκευτικές εκδηλώσεις που γίνονται στην μνήμη του Αγίου Σπυρίδωνα. Ακόμα δημιουργούνται πολλές θέσεις εργασίας καθώς με την δημιουργία ξενοδοχειακών μονάδων και κέντρων εστίασης τα οποία θα υποδεχθούν τους προσκυνητές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα στην μείωση της ανεργίας και την ενίσχυση της οικονομίας τόσο σε κοινωνικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Αυτή η μορφή τουρισμού επίσης βοηθάει όχι μόνο τους τουρίστες που έρχονται από το εξωτερικό

αλλά και τους εγχώριους, αφού επισκεφτούν μια περιοχή να μπορέσουν να μάθουν για τις παραδόσεις και την ιστορία της. Μέσω του θρησκευτικού τουρισμού βλέπουμε ότι ακόμα και οι ίδιες τοπικές κοινωνίες βλέπουν ότι με καλή άποψη τα προσκυνήματα της περιοχής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στον ελλαδικό χώρο βλέπουμε ότι ο Χριστιανισμός έκανε πολύ γρήγορα αισθητή την παρουσία του. Αυτό, οφείλεται στο ότι η Βυζαντινή αυτοκρατορία των όρισε ως την μόνη αληθινή θρησκεία. Στην Θράκη, παρατηρούμαι ότι ήδη από τους πρώτους κίόλα μετά Χριστού αιώνες χτίζονται τα πρώτα μοναστήρια, τα οποία όμως δεν κατάφεραν με την πάροδο του χρόνου να διατηρηθούν. Στην περιοχή της Μακεδονίας κατά την διάρκεια της μεσοβυζαντινής περιόδου αρχίζουμε να έχουμε τις πρώτες καταγραφές για τον μοναχισμό και την ίδρυση των πρώτων Μονών. Αυτή η γρήγορη άνθιση του Χριστιανισμού και η επιλογή πολλών να αποχωριστούν τα εγκόσμια και να στραφούν στον μοναχισμό, σε αυτές τις δυο γεωγραφικές περιοχές οφείλεται στην «μικρή» απόσταση τους από την Βυζαντινή πρωτεύουσα.

Στην παραπάνω εργασία είδαμε πολλά μοναστήρια είτε ανδρικά είτε γυναικεία με μεγάλους θρησκευτικού θησαυρούς οι οποία απαρτίζονται από Ιερές εικόνες, Άγια Λείψανα, Ιερά Σκεύη και ωραία τέμπλα. Σε πολλά είδαμε μια ωραία αρχιτεκτονική του ναού. Πολλά μοναστήρια χρονολογούνται από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ορισμένα μάλιστα, έχουν συμβάλει τα μέγιστα στην επανάσταση του 1821 καθώς και στον πόλεμο του 1940. Δεν είναι λίγα τα μοναστήρια τα οποία υπέστησαν πολλές καταστροφές από τους δυο αυτούς πολέμους καθώς, και ορισμένα μοναστήρια τα οποία βρίσκονται στα βόρεια σύνορα της Ελλάδας έχουν χάσει πολλούς σημαντικούς θησαυρούς από τις λεηλασίες των Βουλγάρων. Στην Κέρκυρα πέρα από την πολιτισμική, θρησκευτική και ιστορική αξία του Ιερού Ναού του Αγίου Σπυρίδωνα σημείο αναφοράς αποτελεί και η Μονή της Πλατυτέρας η οποία συνδέεται με την οικογένεια του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια.

Μέσα από αυτήν την εργασία βλέπουμε ότι οι περιοχές που αναφέρουμε έχουν έντονο, εδώ και αιώνες, το θρησκευτικό στοιχείο, προσελκύοντας για πολλά χρόνια τουρίστες- προσκυνητές και από την Ελλάδα αλλά κυρίως από άλλες χώρες του εξωτερικού. Με τον θρησκευτικό τουρισμό γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι πολλές παραμεθόριες περιοχές, οι οποίες δεν είχαν μέσω του απλού τουρισμού οικονομικά κέρδη, να καταφέρνουν μέσα από αυτού του είδους τον τουρισμό να έχουν μια οικονομική

άνθιση. Κλίνοντας, καταλαβαίνουμε ότι ο θρησκευτικός τουρισμός είναι μια ταχέως αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού που στην χώρα μας, λόγω των πολλών θρησκευτικών μνημείων και προσκυνημάτων, μπορεί να αποτελέσει σημείο αναφοράς για την οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την εργασία, καταλήγω στα παρακάτω συμπεράσματα. Διαπιστώνω για ακόμη μια φορά την μοναδική καλαισθησία των μοναστηριών και των ναών του Χριστιανισμού. Η ιστορία μας πηγαίνει στους πολύ παλιούς καιρούς, που στέκονται ακλόνητοι σε πολλά σημεία της Μακεδονίας, της Θράκης και της Κέρκυρας. Μικροί θησαυροί που περιμένουν κάθε χρόνο τους επισκέπτες να τους ανακαλύψουν πηγαίνοντας με ευλάβεια να προσκυνήσουν και να προσευχηθούν τις θαυματουργές εικόνες που διαφυλάσσονται μέσα στους αιώνες των αιώνων. Εκκλησιές και μοναστήρια, μικροί «κιβωτοί του Νώε» που με το χτύπημα της καμπάνας ή το χτύπημα του Σήμαντρου, προσκαλεί τους πιστούς να προσέλθουν στα μεγάλα Μυστήρια. Από τη μακρινή εποχή των αρχαίων παγανιστικών τελετών, μέσα από αιώνες προλήψεων, φανατισμού και ειδωλολατρίας, οι ζωές των Ελλήνων ήταν πάντα, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, συνυφασμένες με την Θρησκεία. Ανεξάρτητα με το αν οι Θεοί που λάτρευαν ήταν λίγοι ή πολλοί ή ακόμα αν ήταν Θεοί υποχθόνιοι ή Θεοί ηρωικοί, οι Αρχαίοι Έλληνες ποτέ δεν έπαψαν να πιστεύουν σε μια Υπέρτατη Θεία Δύναμη. Ο Χριστιανισμός βρήκε εύφορο έδαφος σε αυτή τη θεμελιώδη ανάγκη του «πιστεύειν», εδραιώθηκε, και σύντομα έγινε το θεμέλιο της καθημερινής ζωής τους. Τρανή απόδειξη τούτου, ο εντυπωσιακός αριθμός εκκλησιών που κτίστηκαν στην Ελλάδα εκκλησίες που με το πέρασμα των αιώνων έγιναν μνημεία που αξίζει να επισκεφθείτε. Η διάδοση του Χριστιανισμού ξεκίνησε την εποχή που έζησε ο Απόστολος Παύλος (1ος αιώνας μ.Χ.). Είναι οι εποχή που εγκαθιδρύονται πολλοί τόποι λατρείας της νέας θρησκείας, τόποι αρχικά μυστικοί και αργότερα, κατά τον 4ο αιώνα μ.Χ. φανεροί, όταν δηλαδή ο Χριστιανισμός γίνεται η επίσημη θρησκεία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Κατά την περίοδο αυτή πολλοί αρχαίοι ναοί μετατρέπονται σε χριστιανικές εκκλησίες. Από τον 5ο αιώνα και μετά, νέες εκκλησίες με τον αρχιτεκτονικό ρυθμό της Βασιλικής, χτίζονται παντού. Πάντως οι περισσότερες εκκλησίες και μοναστήρια της βυζαντινής περιόδου, κτίζονται την εποχή μεταξύ του τέλους του Μεσαίωνα και των αρχών της Αναγέννησης. Κτίσματα που στέκονται ως σήμερα περήφανα και άτρωτα στο χρόνο, έχουμε χρέος να τιμούμε και να διαφυλάσσουμε ως «κόρη οφθαλμού» για την ιστορία και την παράδοσή μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τέση Σαλή, *Βασικές Αρχές Τήρησης Μουσειακών Συλλογών Μουσειολογία*, Αθήνα 2006
- Τέση Σαλή, *Βασικές Αρχές Εκθεσης Μουσειακών Συλλογών Μουσειολογία 2*, Αθήνα 2006
- Δημήτριος Σωτηρόπουλος, *Μοναστήρια της Μακεδονίας και της Θράκης*, Πειραιάς 2016
- Τηλέμαχος Τσελεπίδης, *Γυναικεία Ιερά Μονή Αγίου Μηνά Περιχώρας*, Δράμα 1996
- Επισκόπου Μαξίμου Χ. Ξυδά, *Το Μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου στις Σέρρες*, Σέρρες 1995
- Δρ. Νικόλας Μπακιρτζής, *Τιμίου Προδρόμου Σερρών, Παναγίας Εικοσιφοινίσσας*,
- Μοναχού Θεοκλήτου Διονυσιάτου, *Η Παναγία Σουμελά*, Θεσσαλονίκη 2003
- Δρ. Νικόλας Μπακιρτζής, *Παναγία Σουμελά, Μονές και Βυζαντινά Μνημεία της Βέροιας*,
- Ιωάννης Ε. Πουλατσίδης, *Η Παναγία της Πέτρας, Ιερά Μονή Εισοδίων της Θεοτόκου στον Όλυμπο της Πιερίας*, Κατερίνη 2012
- Μ. Παρχαρίδου, Ε. Φαντίδου, Η. Καραγιαννίδου, *Μονή Αγίου Γεωργίου, Οι εργασίες συντήρησης των τοιχογραφιών του καθολικού και η αποκατάσταση της στέγης*, Θεσσαλονίκη 2014
- Αρχιμ. Αθηναγόρου Καραμαντζάκη, *Ο Άγιος Διονύσιος ο εν Ολύμπω, Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ* 2011
- *Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή του Αγίου Διονυσίου του εν Ολύμπω*, 2014
- *Ιερά Γυναικεία Κοινοβιακή Μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου Κλεισούρα Καστοριάς, Ιερά Κοινοβιακή Μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου* Σεπτέμβριος 1998
- Κώστας Κατσιγιάννης, *Οι Παναγίες των Ελλήνων*, Τα Νέα 2012
- Γιώργος Ξεπαπαδάκος, *Άγιος Σπυρίδωνας & Μονές Κερκύρας*,

- Σπύρος Κοκκίνης, *Τα μοναστήρια της Ελλάδος*, Οδηγός, Ιστορία, Θησαυροί, Βιβλιογραφία, Μαρούσι 1976
- *ΔΙΠΤΥΧΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ*, 2018
- Γ. Χαριζάνης, *Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΘΡΑΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ*, Διδακτορική διατριβή Θεσσαλονίκη 2000
- Κρίτωνας Χρυσοχοΐδης, *Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ*, Καθημερινή Επτά Ημέρες, Απρίλιος 1996
- Ιωάννης Τσαρούχης, *ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ*, Διπλωματική εργασία Πειραιάς Μάιος 2016
- Ραφαήλα Αντωσίδου *ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ; Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ*, Διπλωματική εργασία Θεσσαλονίκη Σεπτέμβριος 2015
- Μανώλης Σφακιανάκης *ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ* Έλλην 2000
- Madalina Lavinia Tala, Ana Michaela Padurean, *Dimension of religious tourism*, November 2008
- Ιερά Μητρόπολη Κερκύρας, *Άγιος Σπυρίδωνας, ο Ναός και η Λατρεία του*, Κέρκυρα 2007
- Παν. Δρακόπουλος, *Μοναστήρια και Προσκυνήματα της Εκκλησίας της Ελλάδας*(Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρος)και Νήσοι, 2003
- Παναγιώτα Τζιβάρá, Σπύρος Καρύδης, *Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΛΑΤΥΤΕΡΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑ*, Αθήνα 2010
- ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΠΑΞΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ, *ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ*, ΚΕΡΚΥΡΑ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	1
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ.....	4
1.1 ΘΡΑΚΗ	4
1.2 ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	5
1.3 ΚΕΡΚΥΡΑ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΜΟΝΕΣ.....	7
2.1 ΘΡΑΚΗ.....	7
ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ	7
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΟΣΜΟΣΩΤΕΙΡΑΣ ΦΕΡΩΝ.....	7
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΚΡΗΣ	9
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ ΝΕΑΣ ΒΥΣΣΑΣ	10
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΟΡΤΑΙΤΙΣΣΗΣ ΚΟΡΝΟΦΩΛΙΑΣ	12
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΑΔΙΑΣ	13
ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ	14
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΛΑΜΟΥΣ.....	14
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΡΧΑΓΓΕΛΙΩΤΙΣΣΑΣ.....	15

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΡΤΟ ΛΑΓΟΣ.....	17
ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	17
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΒΑΘΥΡΡΥΑΚΟΣ	17
2.2 ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	18
2.2.1 ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.....	18
ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	18
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΙΚΟΣΙΦΟΙΝΙΣΣΗΣ	18
2.2.2 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	20
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	20
ΒΗΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ.....	20
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΟΒΡΑΣ	20
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΟΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΣΚΗΤΗΣ.....	22
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΛΛΙΠΕΤΡΑΣ.....	23
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ ΒΕΡΜΙΟΥ	23
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΛΟΥΤΡΟΥ	24
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.....	25
ΙΕΡΟ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΤΙΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΣΟΥΡΩΤΗΣ.....	25
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΟΡΤΙΑΤΗ	26
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ ΣΟΧΟΥ.....	26
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΛΙΣΣΟΧΩΡΙΟΥ ΛΑΓΚΑΔΑ.....	27
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΒΛΑΤΑΔΩΝ	28
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΛΑΤΟΜΟΥ (ΟΣΙΟΣ ΔΑΥΙΔ).....	29
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	30
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ	30
(ΠΑΛΑΙΑ ΜΟΝΗ).....	30
(ΝΕΑ ΜΟΝΗ)	31
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ ΚΟΝΤΑΡΙΩΤΙΣΣΑΣ....	32
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΚΡΥΡΡΑΧΗΣ(ΠΕΤΡΑΣ).....	34
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	35

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΗΤΙΝΗΣ	36
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	37
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ.....	37
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΕΡΡΩΝ	38
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΡΟΔΟΛΙΒΟΥ ΔΟΜΗΡΟΥ ΣΕΡΡΩΝ	39
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΒΥΣΣΙΑΝΗΣ	40
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	41
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΥΤΡΙΑΣ.....	41
2.2.3 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	42
ΝΟΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	42
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΖΑΒΟΡΔΑΣ.....	42
ΝΟΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ.....	44
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΙΩΤΙΣΣΑΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ.....	44
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΓΕΝΕΘΛΙΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ.....	45
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΙΡΙΛΟΒΟΥ	46
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΜΕΛΙΣΣΟΤΟΠΟΥ.....	47
ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ.....	48
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΙΚΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	48
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΤΗΡΟΣ ΔΡΥΟΒΟΥΝΟΥ	49
2.3 ΚΕΡΚΥΡΑ	51
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ	51
ΜΟΝΗ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΙΤΙΣΣΗΣ.....	54
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΥΨΗΛΟΥ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ	56
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΛΑΤΥΤΕΡΑΣ.....	57
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΒΛΑΧΕΡΝΩΝ(ΣΚΡΙΠΕΡΟ).....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	61
3.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	61
3.2 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ'	63

3.3 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΘΡΑΚΗ ΤΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	66
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69